

à la bárdos

XXV. ÉVF. 2013. ÉV

VAKÁCIÓ

www.blg.sulinet.hu

A TATABÁNYAI BÁRDOS LÁSZLÓ
GIMNÁZIUM ÉLMÉNY-
MAGAZINJA.
MÉG ELENK
KÖZLÉSE
KÖZSÉG

4

*Búcsú a
végzősöktől*

7

*TUDOK-
döntő*

2

*Itthon
otthon
vagy*

5

Kampány

9

*Diák-
biológusok
seregszemléje*

*A tehetség kiváltság,
a tanulás lehetőség*

Voltál te is ifjanc és bohó,
féketlen, fekete felhőket betörő

Nagy hírek a kisvilágból

Nemzeti összetartozás

A nemzeti összetartozás napján – június negyediké, a trianoni békediktátum évfordulója – iskolánkban az emlékműsort hagyományosan a magyarság összetartozás-tudatát kifejező dalművek keretezik. Idén is előbb a Boldogasszony anyánk... kezdetű katolikus néphimnusz,

A felolvasást követően a Bárdos karénekeseinek jóvoltából a Székely himnusz hangzott el. – NT –

Hát ember kell a gátra!

Két és fél hónappal a márciusi hókatasztrófa után június első hetében a Duna áradása okoz komoly nehézségeket a Komárom megyei folyamszakaszon. Az önkéntesek ismét jelesre vizsgáznak, hiszen a legtöbb településen a helyiek és a támogató civilek, közösségek vállalták a mentési munka orosz-

Felvétel a forog a magnó az iskolai stúdióban, amikor Lutring Detti Kolozsvárról olvas fel

FOTÓK: NAGY TAMÁS

majd a Csíksomlyói Szűz Mária ősi székely himnuszt hallottuk. A mostani emlékműsor a Közép-Európa sok nemzetiségének eddigi legbékésebb együttélését megteremtő történelmi Magyarországra néhány vármegyéjének rövid leírását tartalmazta. A szövegeket válogatta, az idej megemlékezés egészét szerkesztette Nagy Tamás tanár úr, felolvasták a 8. a osztály tanulói (▶▶ képünkön balról Lutring Bernadett, Asztalos Tímea és Kancz Flóra). A hanganyagokat Gál János oktatótechnikus digitalizálta. Az aulában elhelyezett Tájak, városok, emberek című tablót Érsek Erzsébet tanárnő gondozásával a 10. d osztály és Falusi Evelyn készítette.

lárnészét. A Bárdos sok tanulója lakóként vagy önkéntesként vesz részt számos községben a mentésben. Az áradás következtében lezárt nagyszámú köz- és vasút megnehezítette vagy megakadályozta több osztály e hétvégére tervezett kirándulását. A június 5-ei Operakalandra Budapestre ránduló százharminckét diák és kísérőik vasúti utazását is jelentősen meghosszabbította az árvíz következtében elszenvedett kérés. ▶▶ Riporterünk felvételén a Duna-parti főút lezárt dunaalmási szakaszán az Által-ér torkolatába szivattyúzzák vissza az egyik árokba beömlő Duna-vizet a tarjáni önkéntes tűzoltók. – NT –

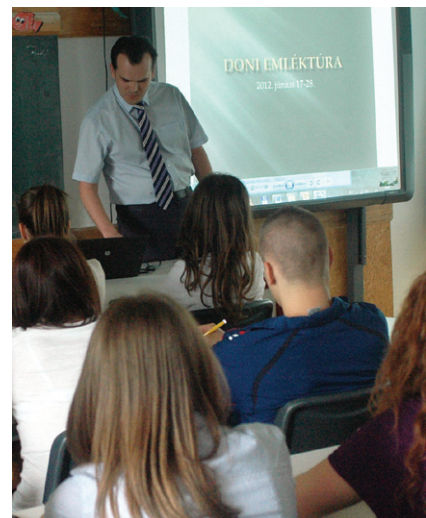
Itthon otthon vagy

A Trefort Ágoston Tudományos Diákkör szokásos éves konferenciája idén kétnapos programot adott az érdeklődőknek. Május 23-án Dr. B. Stenge Csaba (▶▶) hadtörténész, levéltár-igazgató volt iskolánk vendége, aki a Don-kanyar hőseiről, a méltó emlékezés lehetőségeiről és a tragikus történelmi esemény helyszíneit felkereső expedíció történetéről tartott előadást. Az út viszontagságait és állomásait bemutató vetítés és élménybeszámoló segítségével minden hallgató ott érezhette magát a múlt emlékeit kereső utazáson.

Másnap kettőtől négyig tartott a diákköri konferencia második felvonása. Nyolc diákelőadó osztotta meg a közönséggel tudományos kutatásainak eredményeit, vagy számolt be legújabb felfedezett kedvenc helyi vonatkozású ismereteiről. A diákok referendumait a konferenciák korábbi rendjének megfelelően Nagy Tamás tanár úrnak, a diákkör alapítójának és életben tartójának előadása zárta.

A program rendkívül színes volt,

gos megmérettetésen is voltak, illetve olyanok is, akik kimondottan erre a konferenciára készítették ismeretterjesztő előadásukat. Az első csoportba tartoztak a 10. a

előadói is. Antalóczy Zsanna, akinek a tatabányai nők társadalmi szerepéről szóló előadását most végre minden érdeklődő meghallgathatta, vagy Gacsályi Adrienn, aki Tatabánya nyelvhasználatát

FOTÓ: DOBROVA ZITA

mert a hagyományosan a humán tudományokra fókuszáló programot kiegészítették olyan helytörténethez kapcsolódó kutatások is, melyek a geológia/kémia, illetve botanika keretébe tartoznak. A 10. a osztály tanulói: Antal Dalma, Tóth Luca, illetve Czverkon Fanni és May Judit a vértesszőlősi előember korába vezettek ezen tudományok segítségével vissza minket.

A sokszínűséghez az is hozzátartozott, hogy a helytörténeti előadásokat tartó tanulók között voltak olyanok, akik előadásukkal már regionális vagy orszá-

vizsgálta, sikeresen szerepelt az országos mezőnyben is, előadásuk osztatlan sikert aratott a bárdosos közönség előtt is.

Arnóczky Zsófia 12. a osztályos tanuló Vértessomló hagyományairól, ünnepeiről beszélt, előadása a mostani konferenciára készült úgy, hogy az érettségire való tanulás mellett vállalta a szereplést. Újoncnak mondható a helytörténeti kutatások területén Juhász Zoltán (9. a ▶▶ képünkön), aki a tatabányai fazekesség történetét dolgozta fel frappáns prezentációjában. Kis Dávid (11. a) városunk köztéri szobrait mutatta be, mindannyian sokat tanultunk előadásából.

A helytörténeti vonatkozású

A FILM PEREG TOVÁBBI!
Megjelenés után két héttel az
À LA BÁRDOS már színesben
letölthető az iskola honlapjáról:
www.blg.sulinet.hu

www.blg.sulinet.hu

összefoglalókat filmelméleti-filmtörténeti követte: Szigethy Ágnes filmes parabolákról szóló előadása. A rendkívül jól felépített és hatásosan illusztrált összeállítás méltó felvezetés volt Nagy Tamás tanár úr záró előadásához. Gróf Bánffy Miklós, az utolsó erdélyi polihisztor megkapó alakjának és tanulságos életútjának felidézése gondolatébresztő jutalom volt mindenki számára, aki a konferencia végéig kitartott. **PINTÉR BEATRIX**

A diákönkormányzat számvetése

Az idei év sokszínű programját az év zárásához közeledve érdemes kicsit feleleveníteni, értékelni. A hagyományos és megújított prog-

Legfontosabb sporteredményeink

ORSZÁGOS ATLÉTIKA DIÁKOLIMPIA
Gátfutás: 5. hely: Kecskés Csaba. Síkfutás: 7. hely (3000 m) és 12. hely (1500 m) Schöffner Attila, 9. hely (3000 m) Fekete Sára, 12. hely (800 m) Makacsek Gábor. Hármasmugrás: 9. hely: Varga Levente. **MEZEI FUTÁS DIÁKOLIMPIA ORSZÁGOS DÖNTŐ** ♣ A 6. helyen végzett a lány csapat. 8. hely: Fekete Sára, 23. hely: Fekete emese, 18. hely: Karácsonyi Boglárka. 7. helyezést ért el a fiú csapat, 11. helyet szerzett Schöffner Attila. 9. helyezést ért el a 6. korcsoportban a fiú csapat, Bagdány Tomasz a 24. helyen végzett.

MEZEI FUTÁS ♣ A 3-4. korcsoport legjobb eredményei – 1. hely: Fekete Emese, 3. hely: a 4. korcsoport lány csapata, 4. hely: Karácsonyi Boglárka, 6. hely: Szelőczei Anna. Az 5. korcsoport legjobb eredményei – 1. helyen végzett Fekete Sára, 2. helyet szerzett a lány csapat és a fiú csapat, valamin Schöffner Attila, 5. helyen végzett Demeter Diána, 6. helyen Hegedűs Krisztián, 10. helyen Kaiser Krisztina és Makacsek Gábor József. A 6. korcsoport legjobb eredményei – 1. helyen végzett a fiú csapat, 3. lett Bagdány Tomasz, a 6. helyet szerezte meg Kecskés Csaba, a 10. helyet Makszim Zsombor.

A közlekedésbiztonsági vetélkedő városi döntőjében Szalontai Tibor, Schmidt András és Török Márk végeztek az első helyen. A megyei röplabda diákolimpián az 5. és 6. korcsoportban is 1. helyen végzett a lány csapatunk, a 6. korcsoportos lány csapat az országos elődöntőben a 3. helyet szerezte meg.

ramok leltárját Huber Annamária, a DÖK diákelnöke készítette el. A tanévet már hagyományként a gólyatáborral kezdtük. Közel száz fő éjszakázott az iskolában, és élvezte a különböző programokat, például az ismerkedős játékokat, táncoktatást, közös józsekkézést vagy a reggeli tornát. Egy hónap múlva újra a gólyaké volt a főszerep. A tökmagbuli keretében bemutathatták műsoraikat, majd az eskü letételével igazi bárdosos diákká lettek avatva. A versenyen az ötödikesek győztek, de nem ők voltak a nap egyedüli nyertesei, mert ezen a napon hirdették ki a teremdzsítési verseny győzteseit is.

A Mikulás-kupa különlegessége a két gimnázium közös hagyományának hangsúlyozása volt, emellett megjelentek a szurkolókon a

Bárdos-pulcsik is. Idén sajnos már csak éjfélig tartott a filmmaraton, ennek ellenére sok diák vett részt rajta; ugyanígy rövidült az éjszakai focibajnokság ideje is. A Valentinnapon idén is felállítottuk az Ámor-pultot, és több száz kedves üzenetet kézbesítettünk. A farsangi bálón is megesapant a részvétel, de a jelmezek ötletesre sikerültek, a résztvevők hangulata remek volt. A rendezvényekkel (tökmagbuli, farsang) párhuzamosan működő teaházak vendégcsalogató kínálatukkal és a fellépők műsorával nagy sikernek örvendtek. A tavaszi programok: a papírgyűjtés, kampány, zöldnap után már csak a bográcsparti vár a diákságra, de ez a program is új szint (jzt) kap: idén pizzával várjuk a nyári szünetre készülő bárdososokat. ■

József Attila a rendhagyó irodalomórán

Az „Olvass velünk, olvass többet” olvasásnépszerűsítő program keretében ifj. Gyüsi László szervezésében április 16-án és május 15-én újra két különórán vehettünk részt az iskola könyvtárában.

A Z ÁPRILISI délutánon a téma a XX. század magyar költészeté és azon belül József Attila korai munkássága volt. Az előadást Tverdota György (▶) tartotta, az ELTE BTK irodalomprofesszora. Az előadó személye nem véletlen, hisz Tverdota György számos tanulmányt és könyvet jegyez hazánk egyik, talán leghíresebb költőjéről (Kortársak József Attiláról, Miért fáj ma is? – Az ismeretlen József Attila, Határolt végtelenség).

Az előadás érettségiző és nem érettségiző diák számára is hasznosnak bizonyult. Aki eddig csak idézni tudta a *Tiszta szívvel* című verset, az egy óra alatt azt is megtudhatta, milyen stílusjegyeket visel, s azt, hogyan fogadták a kortársak a művet (természetesen Horger Antal úr sem maradt ki). Mivel az előadás inkább József Attila korai művészetére korlátozódott, a középpontban a „tisza költészet” állt. Példaként kaptuk a Klárisok és a Medáliák című verseket, melyek tudatos szerkesztettségének bemutatása rácsafolt arra a tévhitre, miszerint József Attila ekkor készült versei közül több szürrealista képalkotású lett volna.

Májusban ismerőst üdvözölhetünk az iskolai könyvtárban, Turczy István volt újból a vendégünk, aki az eddigiekben tapasztalt és tanulóink körében gyorsan népszerűsítő módszereivel és közvetlen stílusával vezetett be bennünket a Nyugat titkaiba. Az előadás jórészt olyan tanulóknak szólhatott, akik még nem tanulták ezt az anyagot, hiszen a végzősök már elballagtak. Ennek ellenére akkora volt a téma iránti lelkesedés, hogy az adott délután háziasszonyoskodó Fadlilné Eizen Erika tanárnő a következő tanév első hónapjaira csapatversenyt tervez az irodalmi folyóirat történetéből, az alkotók pályájából. Egy zsűritag már biztos: Turczy István örömmel állt a kezdeményezés mögé. **LÁZÁR KATA**

ZENÉS VÉGJÁTÉK AZ AULÁBAN

Június negyedikén az Árpád Gimnáziumból érkező diákok fergeteges előadását tekinthettük meg az iskola aulájában. A színjátszó kör a Szálka Stúdió elnevezést, az elő-

adás a „Guszt (busz), avagy ballada a költészet hatalmáról” címet viseli. Amikor először hallottam, hogy lesz ez az előadás, tamáskodva álltam hozzá. Azt gondoltam, hogy egy újabb végtelen, komoly, száraz művet tekinthetünk majd meg, de nagyobb nem is tévedhettem volna! Nagyon szórakoztató előadás volt, mindenki nagyon sokat nevetett (▶) képünkön).

A műsor a budapesti 105-ös busz jókedvű és emberséges sofőrjének történetét mutatta be – sajátos megvilágításban. A történet szerint Guszt egész életében másra sem vágyott, csak hogy buszsofőr lehessen. Mikor álma teljesült, szokatlan vezetési stílusával, vicceivel, zenéivel szórakoztatta az utazni vágyókat, vette fel a harcot a hétköznapok szürkeségével. A vállalat igazgatója is támogatta ezt az újítási törekvést, csak hogy menet közben vezetőváltás volt, és Guszt elveszítette az állását. A történetet friss, izgalmas és humoros dialógusok, dalbetétek, zeneszámok színesítették. A régebbi és kortárs irodalom felidézése pedig József Attila, Bereményi Géza, Peer Krisztián és Örkény István szövegeinek beemelésével történt. Színvonalas, összeszedett és profi felépítésű előadást hoztak az árpadosok a helyi közönség számára. Joggal vettek részt a darabban a XXIV. Országos Diákszínjátszó Találkozó kecskeméti fesztiválján. Az egész iskola nevében gratulálók, és köszönöm meg Tara Andrea tanárnőnek az előadás rendezését és a szereplő árpados diákoknak is az élményt. **BALI ZSOLT**

LEGFONTOSABB VERSENYEREDMÉNYEINK

ORSZÁGOS EREDMÉNYEK 🐼 A **biológia OKTV** országos döntőjében 37. lett Barta Bálint (12. a), felkészítő tanára: Medve Andrásné Papp Valéria. Az **Arany Dániel Középszkolai Matematikaverseny** országos döntőjében 17. lett Vankó Dániel, 36. Wiszt Péter, felkészítő tanáruk: Kovácsné Németh Sarolta. A **Tiszán innen, Dunán túl** népdaléneklési verseny országos fordulójában arany minősítést kapott Járóka Renáta (13. c), felkészítő tanára: Vécseyné Kiss Ibolya. A **Zrínyi Ilona (Gordiusz) Matematikaversenyre** megyei elsőként továbbjutó Vankó Dániel a 30. helyet érte el, felkészítő tanára: Kovácsné Németh Sarolta. Az **Irinyi János kémiaaverseny** országos döntőjében 9. lett Szemes András (10. a), felkészítő tanára: Horváth Zsuzsa, 52. lett a megyei elsőként továbbjutó Vankó Dániel, felkészítő tanára: Medve Andrásné Papp Valéria. A **Tudományos Diákkörök Országos Konferenciájának** országos döntőjében különdíjat kapott Antalóczy Zsanna (12. a), felkészítő tanára: Nagy Tamás. A **Bendegúz** feladatmegoldó nyelvtanverseny országos 4. helyét Hadobás Titanilla (6. a), 17. helyét Hadobás Zétény (5. a) érte el, felkészítő tanárak: Farkas Noémi. A **Diákbiológus és -környezetvédő Napokon** 2. lett Huber Annamária (11. a), felkészítő tanára: Medve Andrásné Papp Valéria, különdíjas lett Villám Richárd (9. a), felkészítő tanára: Dr. Sopowné Balogh Elvira, Körtvélyfáy Eszter (11. a), felkészítő tanára: Medve Andrásné Papp Valéria, illetve Czverkon Fanni, May Judit (10. a), akiket Váróri Tímea és Dr. Sopowné Balogh Elvira készített fel. A **XX. Országos Spanyol Nyelvvérs- és Prózamondó Versenyen** 12. és 13. helyezett lett Horváth Flóra, felkészítő tanára: Varga Mária. A **Nemes Tihamér Számítástechnikai Versenyen** programozói kategóriában 36., alkalmazói kategóriában 18. lett Vankó Dániel, felkészítő tanára: Nagy Kálmán és Rajcsány Miklós. Az **Eötvös József Szóokverseny** regionális fordulójában 3. lett és az országos döntőbe jutott Kiss Szabina. A **Kutató Diákok Szövetsége** esszépályázatán országos első helyezett lett Gacsályi Adrienn (11. a), felkészítő tanára: Dobrova Zita. Az **informatika OKTV** 2. fordulójába jutott az alkalmazói kategóriában Szilágyi Dóra (12. d), tanára: Nagy Kálmán.

A LEGJOBB MEGYEI EREDMÉNYEK 🐼 Az **Édes anyanyelvünk** verseny megyei 2. helyéről az országos döntőbe jutott Pataki Petra Gabriella, felkészítő tanára: Dobrova Zita, 3. lett Makacsek József, felkészítő tanára: Sipos Etelka. A **Zrínyi Ilona (Gordiusz) Matematikaversenyen** 1. lett Vankó Dániel, Wiszt Péter, Prigya Jutas, Pataki Petra Gabriella csapata (9. a), felkészítő tanárak: Kovácsné Németh Sarolta, szintén 1. Major-Eisler Botond (10. a), felkészítő tanára: Horváth Zsuzsa, 2. Kiss Bálint József (12. a), felkészítő tanára: Kovácsné Németh Sarolta. A **Savaria történelem-verseny** megyei 2. fordulójában 5–6. helyen Kapás Panka (11. b) és Szalai Dániel (10. d), felkészítő tanárak: Érsek Erzsébet és Rác László. A **Simonyi Zsigmond helyesírási versenyen** 2. Aztalos Tímea (8. a), felkészítő tanára: Ogonovszkyné Tanczer Erzsébet, 3. Hadobás Zétény, 6. Pataki Zsófia lett, felkészítő tanárak: Farkas Noémi. A **Bendegúz** versenyen 2. lett Mohi Csilla (5. a), 3. lett Pataki Zsófia (6. a), Bencsik Krisztina (6. a), Mező A. Bianka (7. a), felkészítő tanárak: Farkas Noémi. Az **Irinyi János kémiaaversenyen** 8.-ként végzett Tóth Luca (10. a), felkészítő tanára: Horváth Zsuzsa. A **Német nyelvű mesemondó verseny** 4. helyezettje Hadobás Zétény, felkészítő tanára: Schwarcingerné Fuchs Mónika, 3. Hadobás Titanilla, felkészítő tanára: Katonáné Berki Ildikó, közönségdíjas Lutring Bernadett (8. a), felkészítő tanára: Schwarcingerné Fuchs Mónika. A **Német nyelvű nyelvi versenyen** 1. Major-Eisler Botond (10. a), 2. Makacsek József Gábor, felkészítő tanárak: Katonáné Berki Ildikó. A **Madarak és Fák Napja** alkalmából megrendezett versenyen 2. lett a Scherman Áron, Szelőcsei Dávid (8. a), Valics Máté (7. a) alkotta csapat, felkészítő tanárak: Dr. Sopowné Balogh Elvira. Az **Országos német nyelvi versenyen** 3. Czilláhó Krisztina, 6. Horváth Gyöngyvér lett, felkészítő tanárak: Schwarcingerné Fuchs Mónika. A **levelező történelmi versenyen** épp lemaradt a döntőbe jutásról az Antalóczy Zsanna–Fejes Péter–Pongrácz Dóra (12. a) tagokból álló csapat, felkészítő tanárak: Nagy Tamás. A **Kenguru Nemzetközi Matematikaversenyen** 1. Major-Eisler Botond, felkészítő tanára: Horváth Zsuzsa, 2. Wiszt Péter, 3. Vankó Dániel, 4. Konkoly Alexandra, 5. Balpataki Balázs, 5. Kiss Bálint József, 6. Vajnorák Máté, felkészítő tanárak: Kovácsné Németh Sarolta, 9. Széplaki Péter (8. a), felkészítő tanára: Csermák Júlia; 8. Mandel Balázs (11. a), felkészítő tanára: Körtvélyfáy Attila. A **Herman Ottó Biológiaaversenyen** 4. lett Szelőcsei Dávid, felkészítő tanára: Dr. Sopowné Balogh Elvira. Az **Alapművelési matematikaversenyen** 4. Hadobás Titanilla, felkészítő tanára: Dr. Máté Marianna, 6. Balatoni Dalma (7. a), felkészítő tanára: Csermák Júlia. A **Megyei Német Versenyen** 3. helyet szerzett Hadobás Titanilla, felkészítő tanára: Katonáné Berki Ildikó, 1. Czilláhó Krisztina (8. a), felkészítő tanára: Schwarcingerné Fuchs Mónika. A **Megyei Rajz- és Műelemző Versenyen** művészettörténetből az alábbi eredményeket érték el tanulóink: 1. Hadobás Titanilla (6. a), Széplaki Péter (8. a), Juhász Zoltán (9. a), 2. Fekete Emese (7. a), 3. Balogh Márk (6. a); műalkotás kategóriában 1. Szolnoki Minna (9. c), 3. Baracza Virág (9. a), Gál Cintia (10. b), Malinovszky Vivien (11. b), felkészítő tanárak: Geiger Péter. Az **Ifjú Fizikus Versenyen** 2. helyen végzett 2. Szelőcsei Dávid, 5. helyen Réda Vince (8. a), felkészítő tanárak: Kőrösi-Fehér Róbertné.

„Mit málló kőre nem bizol:
mintázd meg levegőből.
Van néha olyan pillanat,
mely kilóg az időből”
(Weöres)

Legyetek jók, ha tudtok, a többi nem számít!

Búcsú a végzősöktől

A ballagás az egyik legmeghatóbb és egyben a legboldogabb ünnep, egy diák, egy család, egy tanár és egy iskola életében egyaránt. Szomorú, hiszen egy történet lezárul, azonban boldog, mert egy egészen új kezdődik el. – KISS SZABINA

A május negyedikei szombat délelőtt újabb fejezetet nyitott a Bárdos László Gimnázium történetében, ugyanis közel százötven „vén” diák vett búcsút iskolánktól. Voltak köztük kitűnő tanulók, kiváló sportolók, remek énekesek és táncosok, kiknek nevét gimnáziumunk örökké őrzi majd. Ezen a szép tavaszi napon – tanáraik irányításával – tanulók százai sűrögtek-forogtak, hogy mire a ballagók és a vendégek megérkeznek, virágokba öltözzön az iskola. Miután az előkészületek befejeződtek, az énekkar már javában próbált, minden terem teljes díszben állt. Míg végül eljött az idő, hogy a nagy esemény főszereplői felkészüljenek utolsó fellépésükre a nagyközönség előtt.

Az iskolában maradó diáktársak nevében verset mondó Kempf Martina Kavafisz Ithaka című versével megfogalmazta mindazt, amit ez az ünnep jelenthet: az útnak indulás izgalmát, örömet, félelmeit, és annak az otthonnak a vonzását, mely nemcsak útnak indít, hanem vissza is vár.

Pleier Tamás igazgató úr úgy fogalmazott, hogy a ballagás egy dráma. Az ötletet Csehov dráma-iatlan drámáiból indította, és így

vette számba, milyen fordulatok érték a most ballagókat, és a függöny legördülésével mennyivel lesz üresebb a Bárdos nagy színpada. Ha pedig ez az ünnep dráma, akkor bizonyára valóban sorsfordulatot és értékvesztéséget mutat be. Ez igaz, hiszen ez az ünnepély minden ballagó számára sorsdöntő pillanat még a fő megpróbáltatás, az érettségi előtt, az értékvesztés pedig kinek-kinek különböző mértékű lehet: attól függ, mennyi időt töltött, mennyi szép emléket gyűjtött a gimnáziumban.

Az iskola életében is fordulópont az idej ballagás. Szokás mondani, hogy semmi sem pótolhatatlan, de most azt látjuk, van, ami mégis az: a nyolc évfolyamos, németes, „b” jelű osztály, melyet idén utoljára búcsúztattunk. A nyolcosztályos képzés az idej bések távozásával tizenhét év után újra egyetlen osztályban folyik tovább.

A búcsú gondolata mindenkit elsomorít. A meghatódottságot idén is szavatolták a műsorban helyet kapó zeneszámok: Kiss Viola Köszöntője vagy az énekkar műsorszámai. A végzősök között álló sok kitartó énekkaros csak most tapasztalta meg, milyen erős, ha neki szólnak a hagyományos re-

A 12. osztály élén
Németh Ildikó tanárnő búcsúzott

FOTÓ: KRCS ÁRPÁD

pertoár darabjai. Az iskola falai között szerzett élményeket, a baráti és szerelmi kapcsolatok emlékeit, az elmúlt négy, öt, illetve nyolc évet gazdagító pillanatokat minden végzős magával viszi majd, a Mikulás-kupák, a diákbiológus-napok, sportrendezvények, kiállítások, osztálykirándulások és főként a közös csínytevések felejthetetlenek. Barkaszi Gabriella búcsúbeszédében mindez felidéződött.

A ballagáson díjazottak hosszú sora bizonyítja, hogy nemcsak élményekkel, hanem tudással, képességekkel, készségekkel is gazdagodtak tanulóink. A versenyeken elért legjobb eredményekért, a kiemelkedő sportteljesítményért vagy önfeláldozó közösségi munkáért jutalmazott diákjaink például szolgálnak nekünk is. Volt közöttük olyan, aki amellet, hogy kitűnő volt, négy-öt tantárgyból is versenyzett és több nyelvvizsgát is szerzett, volt olyan, aki eddig példátlan sikereket ért el az OKTV-n, volt, aki kitűnő eredménye mellett még az osztályközösségért, az iskolai rendezvényekért is igyekezett mindent megtenni. Az évfolyam tagjai közül többen az iskola történetének eddig legsikeresebb röplabdacsapatának tagjai voltak, többen atlétikacsapatban vagy egyéni számokban taroltak az országos versenyeken. Itt voltak közöttünk, és erőt meríthettünk a kitartásukból, kedvet kaphattunk sikereiktől. Ők itt tanulhattak, mi pedig tanulhattunk tőlük.

Azonban mindezen tények mellett személy szerint egy egészen más szemszögből szeretném ezt

az alkalmat megközelíteni. Mert most eljön az ideje annak, hogy valóban hasznát vegyék a megszerzett tudásnak, készségeknek, képességeknek. Korábban már említettem, milyen a búcsú szomorú oldala. Viszont a pozitív oldalát sem szabad figyelmen kívül hagyni. Ha a tanulók eddig azt hitték, hogy „élnek”, akkor nagyot tévedtek. Mert az élet csak most kezdődik igazán. Még csak most jönnek az igazi megpróbáltatások, és még csak most fognak megtanulni teljes erővel küzdeni a céljaikért és az álmaikért. Az idő telik, sőt mi több, rohan. A felnőttélet az érettségi után valóban elkezdődik. Minden nap minden órájában és minden óra minden percében döntéseket kell majd hozniuk. Azonban nem mindegy, milyeneket, mert felelősséggel tartoznak tetteikért. Rengeteg lehetőség adódik, csak tudni kell élni velük. Már nem lesz bajtárs, ki egy-egy dolgozat előtt szívből bátorít, aki támogat jobbanrosszban. De a megszerzett emlékek védenek majd minden most búcsúzó, a Bárdos pedig visszavárja őket, ha újra meg akarnák tölteni erővel és biztatással a szívüket. ■

A BALLAGÁSI ÜNNEPÉLYEN

DÍJAZOTTAK 🐾 Az évfolyam tanulója címet az idei tanévben Hermann Enikő („c”) érdemelte ki. Kiemelt tanulmányi díjban részesült Barta Bálint (a). Kitűnő tanulmányi eredményéért és kiemelkedő közösségi munkájáért elismerésben részesült Szabacsi Zseni Csinszka (b). Jeles tanulmányi eredményéért kapott dicséretet az Aszalos Balázs, Bartha Csenge, Fejes Péter, Izing Dorina, Sóvágó Marcell, Molnár Barnabás és Reichmach Kinga (a); Barna Veronika Katalin, Vajnorák Máté (b); Szmilek Rebeka, Járóka Renáta és Gál Zoltán (c). Matematikából kimagasló teljesítményéért jutalmat kapott Kiss Bálint (a). Kiemelkedő iskolai szintű közösségi munkájáért három végzős tanuló kapott elismerést: Antalóczy Zsanna (a), Papp Enikő (b) és Barkaszi Gabriella (c). Az évfolyam sportolója díjat az idén iskolánk röplabdacsapatának végzős tagjai kapták: Izing Dorina, Bagics Blanka (a), Puskás Zsófia, Schubert Bianka (b), Kovács Georgina (d). Ennek a tanévnek a legjobb sportteljesítményét Makszim Zsombor (c) nyújtotta gyorskorcsolyában és görkorcsolyában, így megszerezte a tanév sportolója címet. Kiemelkedő sportmunkájukért jutalmaztuk Fenyvesi Viktort (b), Kecskés Csabát, Szalontai Tibort, Török Márkot (c) és Magyar Attilát (d).

FOTÓ: ROTYS BIANKA

Ki nyer azzal, ha valaki győz?

Kampány a Bárdosban

A tavaszi szünetet követő, ám csak kissé tavaszias csónkahéten elkezdődött a tizenegyedikes évfolyam legizgalmasabb néhány napja, a diákkirály-választási kampány. – CSIZMADIA EDINA

Ez azt is jelenheti a diákok számára, hogy év végén már a pontszerzésre kell koncentrálniuk, hamarosan elég idősek lesznek ahhoz, hogy végleg maguk mögött hagyják az iskolát, leérettségizzenek és továbblépjenek. De szerencsére még nem tartunk itt. Idén is, mint minden évben egy nagy „bulinak” számított a kampány, ahol rengeteg eredeti ötletet láthattunk a három osztálytól. A kampányolók ismét eredeti neveikkel, címeikkel szolgáltak a verseny során, mint: Trónok harca, C-men, Édes bosszú... A három osztály azt hitte, hogy mivel kevesebben vannak, talán könnyebb dolguk lesz. De idén sem adták könnyen az iskola kulcsát. A diákok minden szünetben szerveztek valami programot, hogy meg tudják győzni a döntést hozó diáktársaikat. Volt olyan osztály, aki dolgozatmentesítéssel szeretne volna megnyerni a szavazatot, de voltak olyanok is, akik a jó hangulatú karaoke mellett maradtak. Minden osztály másféle módszerekkel próbálta elnyerni a bizonyos döntő szavazatot, abban biztos vagyok, hogy éhen egyik napon sem maradhadtunk... A hagyományokhoz híven a végső döntést a nagyműsorok után tehetjük meg. Idén sem volt könnyű dolgunk, mert mind a három osztály megérdemelte volna a győztes címet. Az eredményhirdetésen feszült volt a hangulat, a kampányolók diákok egymásba kapaszkodva várták „ítéletüket”.

A kampány nyertese végül nem más volt, mint a 11. a osztály (a

Trónok harca című programjukkal győztek). Ennek a győzelemnek a jogán kérdeztük az osztály tagjait, Szücs Adriennét és Kis Dávidot arról, hogy látták a kampányidőszakot.

„Már ötödikes korunk óta vártuk az évet, amikor a mi osztályunk is képviselheteti magát ezen a nem versenyen. Persze akkor még fogalmunk sem volt arról, hogy a szervezés mennyi munkával és nehézséggel jár majd. Az első megbeszélésünkön még egy egészen másfajta ötlet kidolgozásával foglalkoztunk, ezt a kampány előtt másfél hónappal a fiúk – végül befutó – ötlete múlta felül. Miután „mindenkinek tetszett” az elképzelés, lázasan elkezdtük szervezni a dolgokat: nagy veszekedések árán megrendeltük a pólókat, a karszalagokat. Elkezdtük csinálni a hosszú munkával összeállított újságunkat. Közben folyt a kampányfilmünk forgatása, igaz, végül a videóknak harmada lett csak felhasználható, a többitől inkább bakvideót készítettünk. Ezt és még sok érdekességet a facebookoldalunkon lehetett megkukkantani. Az osztálytáncunk próbáin a tanítónál mindig többen jelentünk meg, ezért nagyon „eredményesek” voltak ezek az összejöveteleink (nekünk is furcsa, hogy végül mindenki megtanulta a táncot).

A kampányhét közeledtével egyre többet egyeztetünk a másik két osztállyal is. Öszintén szólva végig tartottunk a vetélytársaink győzelmétől, hiszen izgalmas programokat, meglepő ötleteket hoztak. Mindhárom nap programokkal teli volt, mindenki jól szórakozhatott a kampány ideje alatt, és ez a legjobb az egészben: a Bárdos mindig nyer, akárki is legyen a győztes. A nagyműsorok is rendkívül sikeresek voltak, és bár a végén a mi osztályunk kapta az iskola kulcsát, a három osztály tagjai pénteken együtt ünnepelték az egész kampányhét sikerességét, a kedvencek posztereit pedig – kinek-kinek a szíve szerint – ma is díszítik a kisgimnazisták szekrényeit.”

Jogom van tudni!

Február 15-én az osztályunk, azaz a 9. a részt vehetett három interaktív tanórán, melyek a gyermekbarát igazságszolgáltatás témájában kerültek megrendezésre. A foglalkozás egyik vezetője Meleg Gábor volt, egykori bárdosos diák, aki egy időben média-kultúrát és mozgóképismeretet is oktatott iskolánkban. Rajta kívül természetesen többen is segédkeztek a program lebonyolításában: jogásznak készülő egyetemisták, színésznövendékek.

Már maga a foglalkozás sem úgy kezdődött, mint egy szokványos tanóra, hiszen – miután mindenki sikeresen betömörült a 216-os terembe – megkértek bennünket, hogy székeinkkel rendeződjünk el egy nagy körbe, hogy mindenki lássa és hallja a másikat. Ezekután a program vezetői bemutatkoztak nekünk, majd máris kézbe kaptunk egy-egy kérdőívet, amelynek egyik felét a csoportos foglalkozás előtt, míg a másikat a foglalkozás után kellett kitöltenünk. Az elején levő kérdések leginkább arra irányultak, hogy mennyire érdekelnék minket a jogi témák, illetve, hogy mennyire vagyunk járatosak bennük. Kis idő múlva, miután az utolsó ember is lerakta a tollat a kezéből, el is kezdődött a program interaktívabb része.

Először is egy csoportjátékkal kezdtünk, amely során apró kulcsokat kellett kézről kézre adogatnunk, miközben Gábor feladata az volt, hogy kiszűrje, éppen kiknek a tenyerében lapulhatnak meg az apró tárgyak. A végeredmény igazán jó volt a teljesítményünket tekintve, hiszen játékvezetőnknek három próbálkozásból csak egyszer sikerült kitalálnia a kulcsok útját. Ezután visszaültünk a körbe, és nemsokára rá előkerült egy igazi bilincs. Ekkor már tudtuk, hogy elkezdődött a foglalkozás komolyabbik része. A feladat itt az volt, hogy a bilincset körbeadogatva ki kellett mondanunk azt az egy szót, ami az adott pillanatban eszünkbe jutott. Mindenki valami másra asszociált, egyesek a bűnre, mások a szabadságra, megint mások a fánkra... Csak mindezek után ismertük meg azt a kitalált tör-

ténetet, amelyre a program további része épült.

Ennek a történetnek a főszereplője Berci volt, akit egy szintén Gábor nevű színész játszott. Az alaphelyzet szerint Berci elment egy szórakozóhelyre barátaival, hogy megünnepeljék egyikük, név szerint Pál születésnapját. A buli nagyon jól sikerült, csak hogy miközben hazafelé mentek, a két jó barát között dulakodás történt. Másnap Berci értesült arról, hogy barátja életét veszítette, amikor egy nagyobb taszítás hatására beverte a fejét a járdaszegélybe. Bercit még aznap kihallgatták a rendőrségen, majd néhány hónap múlva megkezdődtek a tárgyalások, ahol ő, mint elsőszámú vádlott jelent meg. Ekkor jöttünk mi a képbe, hiszen miután hallottuk a történetet, mindenki kapott egy-egy borítékot, amelyből kiderült az új „személyazonosságunk”, merthogy a tárgyalás idejére mindannyiunk valaki más bőrébe bújhatott. Volt, aki tanú lett, mások ügyvédként bizonyították improvizációs tehetségüket, megint mások orvos szakértőként mondták el szakvéleményüket. Közben az osztály is át lett rendezve, hogy minél jobban hasonlítson egy bírósági tárgyalóteremre. Miután mindenki szóhoz jutott, a tanúk elmondták vallomásaikat, az ügyvédek feltették kérdéseiket, a tárgyalásnak vége lett, és a bírónő meghozta az ítéletet: Berci, a nálunk alig néhány évvel idősebb fiú bűnös.

Ezután egy rövid filmben is bepillantást nyertünk, amely a tőköli Fiatalokorúak Büntetés-végrehajtási Intézetéről szól, hiszen Bercinek itt kellett tartózkodnia addig a pár hónapig, míg el nem kezdődtek a tárgyalások. Úgy gondolom, a látottak mindannyiunkat nagyon megdöbbentettek, az utána való beszélgetésen eleinte nehezen is jutottunk szóhoz. Természetesen ekkor mindenki elmondhatta a tapasztalatait és véleményét a foglalkozásról, feltehetjük a kérdéseinket az adott témával kapcsolatban, illetve elgondolkodtunk közösen azon is, hogy mindezek után vajton hogyan változhatott meg Berci élete, milyenek lehettek mindennapjai. Legvégül kitöltöttük a második részét is a kérdőívnek, amelyben arra voltak kíváncsiak, hogy milyen benyomásaink lettek a foglalkozás kapcsán, illetve, hogy mennyivel sikerült bővítenünk a tudásunkat az alapvető jogokkal és bírósági tevékenységekkel kapcsolatban.

Teljes meggyőződéssel állíthatom, hogy

itt, és nem ismerhetik olyan jól a végzősöket, mint az alattuk lévő évfolyam tagjai. Ehhez a tanárparódiák mindenképpen hozzájárultak, illetve nagy tetszést aratott Schmidt Balázs alakítása (Hollósi Viktor) vagy Hajagos István monológja is.

Sajnos idén is megtörtént, amit korábban már sokszor fájaltunk: a nézősereg nem várta meg a végzősök közös éneklését. Ennek a napnak pedig nemcsak a nevetés, hanem a meghatottság is a része lehetne: az iskola teljes közössége a zöldnapon érezheti utójára tagjának a végzős évfolyamot: a ballagás már a végzősök és a szülők, rokonok, ismerősök, barátok ünnepe inkább.

SIROKMÁN-VANKÓ

FOTÓ: DOBROVA ZITA

mindannyiunknak csak hasznára vált ez a háromórás program, hiszen amellett, hogy nagyon érdekes volt, jól is éreztük magunkat, és sikerült bepillantást nyernünk egy olyan témába, amely nagy mértékben érinti világunkat, és így természetesen minket is.

— SZABÓ NAPSUGÁR

Hangokba zárva – aki bűjt, aki nem

Az iskolánkban megrendezett két országos verseny a résztvevőknek egy-egy esti programot kínált, és ez érdekes tanulsággal szolgált. A vendégeket teaház várta, melyben nemcsak a 9. a osztály által főzött tea, hanem a hangulatos zene is a siker záloga volt. Aki nem vett részt az esti éneklésen–zenélésen, talán el sem tudja képzelni, hogy gimnazista fiatalok jól érezték magukat – részben – komolyzenei aláfestéssel!

A ZISKOLAI zenei, komolyzenei élet nyomába eredve érdekes információkhoz juthatunk, és az esetlegesen kialakult tévhiteket is számba vehetjük, talán le is számolhatunk velük. Először is, mi a zene? Pontos megfogalmazás nem valószínű, hogy létezik. Úgy is mondhatnánk, hogy a hangok tudatosan rendezett folyamata vagy a hangokkal való játék. Azonban ennél sokkal több. Egy bizonyos kifejezőeszköz, mely

ILYENEK VOLTUNK? A végzősöket humorosan búcsúztató zöldnapra az idén nehezebben készültek a szervezők, hiszen eggyel több volt a végzős, mint a búcsúztató osztályok száma. Adott volt tehát a feladat: össze kellett fogni, vegyes csoportokban dolgozni. Ez az ötletek sokféleségét és az egyeztetésnek, próbaalkalmak megbeszélésének nehézségét is magával hozta. Végül minden osztály kített magáért, mindenkinek igyekeztek szerepet találni, hogy az összmunka teljes körű legyen. A többi nehézség a korábbi évekhez hasonló volt: bajos volt a poénok összegyűjtése, de a ballagó osztályok készséggel segítettek a díszletezésben is, az ötletelésben is. A műsor azok számára is élményszerű volt, akik csak néhány éve vannak

À LA BÁRDOS A Bárdos László Gimnázium élménymagazinja. Megjelenik ötször egy tanévben. XXV. évfolyam, 2013. vakáció hava. Lapszerkesztők: Gacsályi Adrienn, Szolnoki Minna. Munkatársak: Juhász Zoltán, Szabó Napsugár. Olvasószerkesztő: Sipos Etelka. Felelős szerkesztő: Dobrova Zita. Technikai szerkesztő: Nagy Tamás. Felelős kiadó: Pleier Tamás igazgató. A lap címe: Bárdos László Gimnázium. 2800 Tatabánya, Gál István-lakótelep 701. Tel.: 34/339-571, e-mail: nohab008@freemail.hu, dzit@vipmail.hu – Nyomtatta a Media-Press Kft. 250 példányban. A címlapon Nagy Tamás felvételén az idei tanév legjobb versenyeredményeit elért tanulók (Vankó Dani és Szemes Andris) és tanárai (Rajcsány Miklós, Németh Sarolta, Horváth Zsuzsa) láthatók.

személyenként más és más. A régi mondás úgy tartja, hogy „az vagy amit megeszel”, de én most úgy fogalmaznék, hogy „az vagy, amit meghallgatsz!” Ez mit is jelent valójában? A zene már évezredekkel ezelőtt fontos szerepet játszott az emberek életében, mára pedig a mindennapok szükséges, szinte kötelező tartozéka, lelkiekben talán a mai ember „legjobb barátja”. Hatással van ránk (megnyugtat, felpörget és így tovább), és mi is hatással lehetünk általa a minket körülvevő emberekre, hiszen kifejezhetjük vele érzelmeinket, elmondhatjuk vágyainkat, feltehetjük kérdéseinket. Napjainkban az élet nélkülözhetetlen kelléke. Ha megkérdezzük valakit arról, hogy van-e kedvenc dala, akkor – életkorától függetlenül – véget nem érő slágerlistákat és előadók százait sorolná fel pár perc leforgása alatt, ötleteit a különféle zenei stílusokba csoportosítva. A '70-es, '80-as, '90-es évek említései nincsenek olyan, aki ne tudná felsorolni legalább az egyik korszak vagy éppen napjaink leghíresebb sztárjait. Beszélünk róluk, sőt csodáljuk őket, míg a zenetörténet nagyjairól egy szót sem ejtünk. Ők a komolyzene terén alkotott maradandót.

Kikről beszélünk? Fontos megemlítenünk például Haydnt, Mozartot és Beethovent, kiknek munkássága a komolyzene alapjait teremtette meg. Korukban hol ünnepelték hol átkozták őket, de elkerülhetetlen volt, hogy foglalkozzanak velük. Később nem számított művelt embernek, aki nem ismerte életművüket, illetve valójában az sem, aki nem tudott eljátszani a műveikből legalább egy-két könnyebb darabot. Azonban mi a helyzet ma? Ezek a nevek a fiatalok körében lassan nem mondanak jóformán semmit, úgy értem, semmi személyeset, fontosat. A többség számára megmaradtak a tankönyvekben lévő unalmas szövegek szereplőiként. Persze

egészen más jelenléssel bír mindez egy olyan ember számára, aki bármilyen szinten, de jártas a komolyzene világában. Ez természetesen nem kötelező, de az alapműveltséghez azért hozzátartozik, főleg egy gimnáziumban. Talán Mozarttól mindenki tudja, hogy csodagyerek volt, viszont eléggé kiábrándító, hogy a Beethoven név hallatán többeknek egy nyálás, éhenkórász bernáthegyi jut csak az eszébe.

De térjünk át iskolánk, elsősorban diákjaink komolyzenei múltjára és jelenére. Tanáraink közül többen voltak diákként énekkarosak, ismerkedtek a hangszeres zenével, jártak zeneiskolába hosszabb-rövidebb ideig, bár legtöbben már felejtik egykor megszerzett képességeiket. Szeretett énektanárunk viszont, Vécseyné Kiss Ibolya tanárnő a hosszú évek alatt megszerzett tudását a Bárdos egész diákseregének adja át még ma is. A diákok között pedig egyre elterjedtebb a hangszereszenés, akár hobbi, akár zeneiskolai szinten. A zenetanárok szerint még mindig nem elég az érdeklődő, ugyanis vannak olyan tanszakok, melyeknek elindítása csak nagy nehézség árán lehetséges. Manapság a legnépszerűbb hangszerek világszerte a zongora, a gitár, a furulya és a hegedű. Viszont a többi értékes és érdekes hangszer jóformán feledésbe merült, mint például: a trombita, a hárfa, a nagybőgő és a gordonka (más néven

celló). Iskolánkban például csak három csellista van, jelen cikk íróját is beleértve. Pedig a Bárdost illetően tény, hogy az iskola vezetősége nagy figyelmet fordít arra, hogy a diákok a zenében is kiemelkedően szerepeljenek és tájékozódjanak. Ezt bizonyítja, hogy az ünnepeken, megnyitókön a komolyzene színterévé válik a tudásközpont. Emellett pedig az Erkel Ferenc Zeneiskola kapuja is nyitva áll minden zenélni vágyó fiatal előtt. Azonban még ezek a törekvések is kevésnek bizonyulnak ahhoz, hogy a mai generáció érdeklődését felkeltse ebben az irányban. De sajnos, úgy tűnik, egy olyan társadalomban élünk, ahol ez már „nem divat”. Személyes véleményem, hogy aki elég bátor, és ki akarja próbálni magát a zene ezen területén, annak sosem késő elkezdni. Lehet, hogy néhány év múlva az ő zenei aláfestésére fogyasztjuk a teát az iskolai rendezvényeken. Tehát: Miért ne? Rengeteg lehetőség áll a diákság rendelkezésére, csak élni kell velük.

KISS SZABINA

A kutató diákok legnagyobb találkozója TUDOK-konferencia a Bárdosban

Március huszonkettő és huszonhárom: ha már az anyyira várt tavaszi időjárás nem jött el, hát megtette ezt több száz kutató diák, akik a Tudományos Diákkörök Országos Konferenciájának keretében pénteken és szombaton ellátogattak iskolánkba, hogy több hónapos – vagy éppenséggel éves – kutatásuk eredményét megosszák az érdeklődőkkel. – SZOLNOKI MINNA tudósítása

A Kutató Diákok Országos Szövetsége a helyi Rotary Club ajánlására, illetve korábbi tapasztalatából kiindulva szemelte ki iskolánkat az országos döntő helyszínéül. Ennek köszönhetően már hónapokkal a rendezvény előtt megkezdődött a szövetség részéről Korcsmáros Tamás, a Rotary részéről Fűrész József, és iskolánk részéről Nagy Tamás tanár úr között az a szoros együttműködés, melynek eredménye a sikeres konferencia lett. A több hónapos

szervezőmunka és tervezgetés mégis akkor vált igazán valóságossá, mikor az első versenyzők megjöttek.

Voltak olyan vendégek, akik már csütörtökön városunkban aludtak, aztán pénteken megérkezett hozzánk vendégeink egy kisebb hadsereggel felérő csapata. Beérkezve már rögtön feltűnhetett nekik, mennyit készültünk erre az eseményre, hiszen már jóval a megnyitó előtt ment a sürgés-forgás, mindenki tette a dolgát, és ennek meg is lett az eredménye. A rengeteg szervező egyébként Nagy Tamás tanár úr irányításával két napig derekasan tartotta a frontot. A

döcögőssre sikeredett regisztráció után szerencsére beindult a gépezet, és azt lehet mondani, hogy olajozottan működött. Ezután lezajlott a megnyitó ünnepség, és elkezdődtek az első napi előadások, jelesül a helytörténet, irodalom és nyelvészet, környezetvédelem, molekuláris és mikrobiológia, orvos- és egészségtudomány, társadalomtudomány és szociológia, valamint történelem szekció ülései.

Eseménydús első nap

Ezek az ülések adták az egész nagyszabású esemény alapját, és nagyon rosszul tettük, ha

Két tatabányai szakember között (Horváth Géza és Kiss Vendel) Marjanucz László szegedi egyetemi tanár minősítette a helytörténeti szekciót

ezt nem vettük figyelembe, amikor tele az ifjú kutatókkal szembeni előítéleteinkkel beültünk egy-egy előadásra. Ugyanis ezek a fiatalok olyan minőségű produkciókkal készültek, amelyek bármely profi kutató javára válhattak volna, de olyan lelkesedéssel, amellyel semelyik másik korosztály nem versenyezhet. Hiszen ne feledjük, ezek a fiatalok mind önszántukból jelentkeztek erre a megméretetésre, csak azért, mert egy bizonyos téma – beszéljünk bár a bé-

rövid felkészülés következett, azután a szombati szekcióülések: alkalmazott fizika, robotika, informatika, biofizika és növénytan, elméleti fizika, matematika, kémia, biológia és ásványtan, ökológia és geológia, valamint pszichológia. Bár nem merték bevallani, de véleményem szerint pedagógusaink titkon kicsit tartottak tőle, hogy a bárdosos diákok részéről elmarad az érdeklődés. Bizonyára mindannyian fellelegeztek, amikor a szombat reggelt a pszichológia szekcióra való székcipeléssel kezdték, ugyanis annyi volt az érdeklődő, hogy alig fértünk el a teremben.

Miután lezajlottak az utolsó előadások is, a tömeg az ebédlőbe vonult, és elfogyasztotta a sokak által dicsért ebédet. Mikor mindenki jóllakott, vendégeink látogatást tettek a Szabadtéri Bányászati Múzeumban, a Kő-hegyen a Turulnál, a Szelim-barlangban és a Ranzinger-kilátónál is. A megkérdezettek közül nagyon sokan ezt a kirándulást tartották a két nap legjobb programjának.

Alig értek vissza, máris elérkeztek a következő, emlékezetes eseményhez: a „Kertész leszek, fát nevelek” program keretében a TUDOK-döntők hagyományainak megfelelően emlékfá ültetésére került sor, szimbolizálva talán a diákok egyre nagyobb tudását és tapasztalatát.

Elérkeztünk a két nap utolsó programjához, a záróünnepséghez. A rengeteg felajánlásnak hála szinte mindenkinek jutott valami apróság, senki sem ment haza üres kézzel. De mindannyian tudjuk, hogy a tárgyak előbb vagy utóbb elkalodlnak; az emlékek viszont csak megfakulnak, de soha nem felejtjük el őket. Mindig ott lesznek, hogy a rossz időkben megmosolyogtassanak minket, és ott lesznek a barátok is, akiket ez alatt a két nap alatt szereztünk.

Vendégeink véleménye

„Nekem nagyon tetszett az iskola – mondta el nekünk Nemes Szilárd, aki Marosvásárhelyről érkezett, és különdíjas lett az *Alkalmazott fi-*

FOTÓK: MAGY TAMÁS

zika, informatika és robotika szekción – valamint a péntek este megszervezett teaház, azon belül is a zöld tea. Nagyon jó volt az is, hogy meglátogathattunk más szekciókat, miután megtartottuk a saját előadásunkat, én például a történelem-előadásokra ültem be. Az egyetlen dolog, ami nem tetszett, az természetesen az időjárás. Mindig is érdekelt a kutatás, és ebben nagyon sokat segítettek a szüleim, valamint kutatótársam, aki sajnos ma nem tudott itt lenni, mert Angliában van egy versenyen. Nagyon sajnáltam, hogy nem tudott itt lenni, de biztosan örülni fog a sikerünknek, még akkor is, ha mindez csupán tíz perc alatt dőlt el. És tíz perc, valljuk be, nagyon kevés egy több hónapos kutatás ismertetéséhez.”

Kávai Zsuzsanna a Vajdaságból érkezett, és egy roppant dinamikus előadás keretében *Reciprok altruizmus, avagy megéri-e önzetlennek lenni?* címmel a pszichológia szekción tartott bemutatójáért kapta meg az első helyezettnek járó jutalmat.

„Már több mint két és fél éve tart kutatásom ebben a témában, és tervezem, hogy a jövőben is folytatni fogom. Vizsgálataim során több mint 1060 kérdőívet dolgoztam fel, ami nagyon időigényes volt. Jövőbeli terveim között szerepel, hogy a valós életben is alkalmazzam tudásomat. Mivel már most egyetemre járok, ez volt az utolsó versenyem középiskolásként.”

Miután megkérdeztük mentorát, Szép Hedviget (aki mellesleg professzionális biológus), megtudtuk, hogy Zsuzsanna mindig is nagyon lelkes és szorgalmas volt. Mindkettőjüknek nagyon tetszett a kirándulás, és a bányászati múzeumban tett látogatás és természetesen a Nebuló Kft. által készített ebéd is. A mentor azonban azt javasolta, hogy amennyiben iskolánk még egyszer otthont ad a konferenciának, a díjátadó ceremónián közöljék, hogy a kutató melyik iskolából érkezett.

Szabó Napsugár szerkesztőtársam a Kutató Diákok Országos Szövetségének tagjait, Szeifert Viktóriát és Percs Évát is megkérdezte arról, hogyan adták a fejüket a kutatásra, hogyan találtak a diákmozgalommal, illetve, hogy gondolnak vissza az iskolánkban töltött néhány napra.

– Jelenleg mindketten a Semmelweis Egyetemen tanulunk, már 2012 szeptembere óta. Egyikünk sem gondolta, hogy valaha bekerülünk a vezetőségi csoportba, de aztán valahogy mégis így alakult. Engem 2012-ben választott a Kutató Diákok Országos Szövetségének közgyűlése elnökké, Évát pedig ugyanekkor alelnökké. Mind a ketten részt vettünk pár éve a TUDOK-on, én 2010-ben nyertem meg a

lyegekről vagy komposztálásról – olyan szinten felkeltette az érdeklődésüket, hogy hajlandók voltak interneten, könyvtárban vagy akár több száz embertől érdeklődve utánanézni, és ezt még akár rengeteg kérdőívvel is alátámasztani. Ennek fényében fontos megjegyezni – mint azt a nyitó- és záróünnepségen is megannyiszor felemlgették, hogy ezt a megméretetést nem szabad versenyként felfogni, hanem csak egy egyszerű, de érdekes előadásorozatnak kell tekinteni.

A szekcióülések után a diákokat egy ismerkedési est keretében a már jól ismert teaház várta szokásos hangulatával és különlegesebbnél különlegesebb teafajtákkal, a műsort pedig az ebédlőben jól ismert öregdiák-együttesünk, a döBitLsz, illetve a mostani diákokból álló 42 szolgáltatta. Aki kitombolta magát a koncerteken, annak a teaházban alkalma nyílt megbeszélni megszállottságait a hozzá hasonló, ambiciózus fiatalokkal. Véleményem szerint az ilyen kis diskurzusokkal kezdődnek a kultúremberek életre szóló barátságai. Innen különbuszokkal szállították a versenyzőket a szálláshelyükre.

A második felvonás

Másnap reggel vendégeinket az iskola éttermében várta a reggelijük. Miután itt végeztek,

FOTÓ: NAGY MÁTYÁS

A szervezők emlékfát ültettek az udvaron

országos konferenciának a szervezését is jó előre megkezdtuk, hiszen nagyon sok elintéznivalónk volt. Először is a programok összeállítása, a zsűri meghívása, az okleveleknek és a díjaknak az elintézése. Persze mindezek mellett még a tanulmányainkra is időt kellett szakítanunk, ami szintén nem volt egy egyszerű feladat. Úgy gondolom, hogy idén is sikerült hoznunk az elvárható színvonalat, amire nagyon büszkék vagyunk.

A szervező végszava

A TUDOK-ról Nagy Tamás igazgatóhelyettes úrral is elbeszélgettem, és sok érdekes dolgot tudtam meg a szervezésről, és a találkozók történetéről, az itteni előzményekről, hiszen 2008-ban már rendeztek egy regionális fordulót a Bárdosban. „Akkor még messze nem volt ennyi résztvevője a versenynek, csupán 50-60 diák, és a kísérő tanárokkal együtt alig voltak itt százan. Mára ez a szám már több mint háromszázra emelkedett. Természetesen ebből kifolyólag problémák is akadtak, például az elszállásolással. Este tízkor még javában folyt az élet, ment a telefonálgatás, mert több helyszínen éjszakáztak a vendégek, és nem mindenki oda ment, ahová kellett volna. A legnagyobb segítséget viszont iskolánk titkárnője jelentette,

békéscsabai országos döntő orvostudomány-biológia szekciójának fődíját – mesélte Viktória. – Én pedig 2011-ben a sikeres miskolci regionális forduló után a budapesti országos TUDOK orvostudományi szekciójának első díját nyertem el. Ezek után mindkettőnk meghívást kapott a káptalanfüredi kutatóbörbe, persze egyéves eltéréssel – egészítette ki Éva.

– A konferencia megszervezése nagyon sok időnkbe és energiánkba telt, de rengeteg segítséget jelentett a Bárdos-gimnázium teljes elkötelezettsége is, hiszen a hétfégi feladatok jó részét az iskola vállalta. Természetesen a kezdeti munkálatok már tavaly megkezdődtek, vegyük csak például magának a rendezvénynek a kiírását, a jelentkezések adminisztrálását, az elődöntők megszervezését. A kétnapos

aki elvállalta, hogy részt vesz a több mint 260 szálláshely beosztásában. Emellett természetesen több száz önkéntes diák segédkezett a két nap során.

A Nebuló Kft. jóvoltából az étkeztetés is nagyon jól sikerült, sokat dicsérték az iskolai étteremben elfogyasztott reggelit, de főleg az ebédet. Nagy pozitívumnak tartom, hogy a cég nyitott a javaslatokra és változtatásokra. A segítségükkel sokkal színesebbé és változatosabbá tudjuk tenni a menzai étlapot. Nagyon hálásak vagyunk az összes cégnek, vállalkozásnak és önkormányzatnak, amelyek akár anyagi, akár díjazásbeli segítséget nyújtottak a verseny során, így sokkal több kutató diák munkáját tudtuk megjutalmazni.

Véleményem szerint nagyon jót tett az iskola megítélésének, hogy a zsűriben más gimnáziumokból is érkeztek tudóstanárok, akik így messze viszik iskolánk jó hírét. A zsűriben azonban sok olyan ember is megfordult, aki a több hetes bárdosos szervezésben is részt vett, és ennek ellenére még ebben a nem éppen könnyű feladatban is szerepet vállalt.

A sok bonyodalom és a rengeteg belefektetett munka ellenére, ha lehetőség nyílna rá, én akár már jövőre is újra megrendezném iskolánkban a TUDOK-ot, ha a kollégák belemennének. Kár, hogy nem csak rajtunk múlik.”

Él-e borz a Marson?

Ezerkilencszázkilencvenegy óta két évenként rendezi meg iskolánk a Diákbiológus és -környezetvédő Napok elnevezésű rendezvénysorozatát. Ez a több évtizedes tapasztalat segíti a szervező Dr. Soporné Balogh Elvira tanárnőt és a program anyagi háttérét is jórészt biztosító iskolai alapítvány kuratóriumi elnökét, Varga Istvánné intézményvezető-helyettes asszonyt, hogy a szokásos és nem várt nehézségeket is leküzdjék a szervezés és rendezés ideje alatt.

A verseny április tizenegyedikén reggel nyolc órakor a regisztrációval kezdődött. Kilencor már a megnyitón ültünk, és a beszédeket, majd a nyitóelőadást hallgattuk. Pleier Tamás igazgató úr beszédében kiemelte: a kihívásokat keresni kell, és azoknak eleget téve fejlődhetünk. Schmidt Csaba polgármester úr a 17. századi mini-jégkorszak ihlette téli témájú tájfestményekkel vont párhuzamot: ma is vannak a teljes bolygóra kiható problémák, megoldásukra a természet apró részleteinek megfigyelésével juthatunk el, ezért fontos a kutatás.

Ezután Szendőfi Sára hegedű- és Szemes András csellójátékát hallgathattuk. A zene egy másik szférába utaztatott bennünket, ahonnan szinte vissza sem kellett jönnünk, mert a következő előadás kiindulópontja is egy „földön kívüli” hely volt: a Mars. Az első előadást Dr. Sik András tartotta *Miért kutatja az ember a vörös bolygót?* címmel.

A rendezvény ideje alatt rengeteg fakultatív program zajlott, talán a legnépszerűbb a kisállat-simogató volt. Iskolánk folyosóin különböző témájú kiállítások meséltek a madarakról, a természetéről, a Szent Jakab-za-

rándokútról. Fákat és Természettudományi Múzeumot is nézhetünk „kicsiben”, hiszen a bonsaifák mellett a bakonyi múzeum kicsi kiállítását láthattuk.

Kellemes és nagyon tanulságos utat tehettünk meg, bármelyik részén jártunk iskolánknak. Diáktár-

sunk, Kocsis Georgina (11. b) megkapó képei most is láthatóak az alsó galériában. A sok színes kép a legkisebbeknek is felkeltette az érdeklődését, és vidáman indultak a folyósokon nyílt színes „tanösvényekre”. Az ebédlő is újabb meglepetésekkel szolgált: láthattuk Tóth Gábor fantasztikus állatseregletét, vagy tátott szájjal bámulhattuk a fizika szórakoztató csodáit.

A délutáni diákelőadások tizenöt órakor kezdődtek. Eközben több tanteremben kutatók, szakértők előadásait hallgathattuk. Papp Tibor előadása után már bátrabban indulhatunk az erdő sötét útjain, viszont óvatosabban nyúlunk a különleges, esetleg mérgező gombafajokhoz.

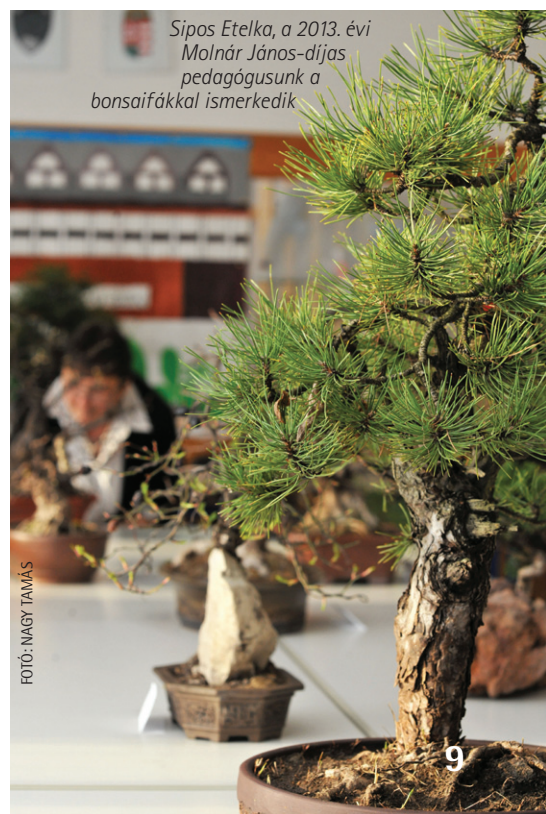
A diákelőadások „sztárvendégei” talán a gabonasiklók voltak, akik nagyon örültek a nagy érdeklődésnek. Szerencsére végül épségben hazaértek Villám Richárd diákelőadó otthoni terráriumába. Az ismerkedési est jó hangulatban telt el. A teaházban nemcsak az est folyamán, hanem az egész rendezvény alatt élvezhettük a gyógyteák nyugtató hatását.

Péntek délelőtt nyolc órától délig jegyzeltelhettünk, figyelhettünk az előadásokon. A nap előadói többször a városhoz, környékhez

kötődő témával készültek: a Gerecse természeti értékeiről vagy a helyi ipari üzemekről is érdekes információhoz jutottunk a globális témák mellett. Az záró előadást Dr. Mari László tartotta, a magával ragadó beszámoló segítségével a világ legmagasabb vulkánjához utazhattunk Dél-Amerikába.

A díjkiosztón Dr. Soporné Balogh Elvira tanárnő, a rendezvénysorozat szervezője méltatta a diákok munkáját, igyekezetét. A nagy érdeklődés bizonyítja, hogy a Föld megmentése és a környezetvédelem mindenkinek szívügye.

JUHÁSZ ZOLTÁN

Sipos Etelka, a 2013. évi Molnár János-díjas pedagógusunk a bonsaifákkal ismerkedik

FOTÓ: NAGY MÁTYÁS

„Borzasztóan okos állatok”

A kisgimnazisták kedvenc előadója Tóth Gábor solymász volt, aki városaink élővilágáról beszélt. Ez az előadó játékosan ismertetett meg bennünket a különböző állatok szokásaival,

Tóth Gábor, a Magyar Solymász-egyesület tagja, már előadások százain népszerűsítette a ragadozókat

miközben élöben is csodálhatták őket. Láttunk egeret, patkányt, nyestet, görényt, majd amikor azt hallhattuk, hogy most valami még nagyobb termetű állat következik, mindannyian a nyugodtan várakozó kutyusra gondoltunk, ám legnagyobb meglepetésünkre a solymász az egyik ketrecéből egy rókát vett ki.

Kiderült, hogy nem is akármilyen rókáról beszélünk, hiszen ő egy sztár, aki filmekben is szerepelt már, többek közt Richard Gere-rel is dolgozott együtt: a *Róka vadászat* című filmben tűnik fel. Ezután egy borzsal ismerkedhettünk meg, aki szintén otthonosan mozog a kamerák világában. Végül, de nem utolsó sorban a korábban említett kutyus mutatott nekünk néhány jól begyakorolt trükköt. Az érdekes előadás megkövetelte a villámlinterjút Tóth Gáborral.

☛ **Mióta foglalkozik az állatokkal?**

– Pici korom óta, mivel csak ez köt le, nálam már kezdetektől fogva ez volt a fontossági sorrend: papa, mama, madár...

☛ **Vannak különleges dolgok, melyeket betanít az állatainak?**

– Csak olyan dolgokat tanítok be, amelyről tudom, hogy az adott állat képes arra, hogy megtegye. A nehézség a filmes munkában nem is az, hogy mit várnak el az állatszereplőktől.

Ez az üdvözlés egyáltalán nem hátBORZongató!

Pribéli Levente kiállítását Szamódy Zsolt, az amatőr fotóművészek szövetségének elnöke nyitotta meg. FOTÓK: NÁGY TAMÁS

Szelek szárnyán

Egy ifjú madárfotós képei

Diákbilógus és -környezetvédő Napok nagy sikerű, Szelek szárnyán című fotókiállításának készítője, PRIBÉLI LEVENTE nemcsak a képeit hozta el rendezvényünkre, hanem versenyzőként is szerepelt. Kutatási eredményeinek összefoglalásával egy különdíjat is elvihetett. Az előadást kevesen hallgathattuk meg, a kiállítást viszont mindenki szívesen látogatta a két nap folyamán. Az Árpád Gimnáziumba járó fotóssal SCHERMAN ÁRON beszélgettünk.

☛ **Láttalak már versenyezni, és gondolom, már sokan mások is láttak, ahogy kimentél egyes biológiai versenyeken különböző oklevelekért. Milyen eredményeket értél el eddig?**

– Tavaly a Madarak és Fák Napja országos csapatversenyén két másik csapattársammal ötödik helyezettek lettünk, illetve egy-két kisebb versenyen első helyezéseket értem el.

☛ **Tudjuk rólad, már csak a kiállítás miatt is, hogy szereted a madarakat fotózni. Van különleges fotód, amelyiket nagyon kedvelsz, esetleg olyan is, amely most nincs itt a kiállításon?**

– Igazából itt a kiállításon vannak azok a képeim, amelyeket a legjobbnak tartok. A csuszás fotó, amelyik itt van lent, számomra egy nagyon kedves fotó, mivel egy régi álmom vált va-

lóra egy új lesnek a megépítésével, ahol készült.

☛ **A kiállításához kis ismertetőket is írtál. Van-e olyan fotó, amelyet nem a három általam leírt leshelyen készítettél?**

– Van, mivel a madarak nagy mozgástérben mozognak, eltérő élőhelyen bukkannak fel a különböző fajok, tehát így nekem is utánuk kell mennem. Ezért gyakran cserkelés vagy álcahaló segítségével, tehát nem fix helyeken, hanem egyéb pontokon fotózom le őket.

☛ **Nem sok olyan ember van, aki ilyen fokon képes a hobbijának élni. Mi volt az a tényező, amely kiváltott benned ilyen fokú érdeklődést a madarak iránt?**

– Igazából azt nem tudom pontosan megmondani, hogy mitől is jött a madárszeretet. De az biztos, hogy aztán ebből lett a fotózás.

☛ **Van-e más állatfaj, amelyet ennyire kedvelsz a madarakon kívül?**

– Hát a hulló- és kételtűfajok kedvesek még számomra, viszont ezeknek az időszakos felbukkanása, tehát hogy télen nem találkozhatunk velük, megnehezíti az állandó megfigyelésüket.

☛ **És a madarakon belül van olyan faj, amelyet különlegesen kedvelsz?**

– Hát ez nehéz kérdés, nagyjából mindegyik madarat ugyanúgy kedvelem. Mindig nagy élmény egy olyan fajt látni, melyet eddig még nem figyeltem meg, vagy fotózni egyet, amelyről eddig még nem volt értékelhető képem.

☛ **Vannak-e már továbbtanulásra irányuló terveid, és ha vannak, akkor mik azok?**

– Vannak. Sopron a cél, s ott egy erdőmérnöki vagy természetvédelmi mérnöki képzés.

☛ **A terveidhez sok szerencsét, és még sok ilyen szép képet kívánok!**

A legnagyobb feladat egy-egy forgatás során, hogy hozzászokjanak a stábhoz, mivel a legtöbbjüket én nevelem kiskoruk óta, és csak bennem bíznak meg. Van, hogy a stábot kell „betanítani” arra, hogy hogyan viselkedjenek, hogy ne ijesszék meg szegényeket. Ezenkívül meg kell tanulniuk kamera előtt mozogni, táplálékot keresni. Általában az a feladat, hogy adott sorrendben végezzenek el dolgokat, ezeket apró jelek, például szag- vagy hangjelzések segítségével teszik meg.

☛ **Melyik az Ön kedvenc állata?**

– A ragadozókat kedvelem leginkább, mivel

ők a legérdekesebbek, a növényevők közül pedig azokat, amelyekkel sok mindent lehet csinálni, például lehet velük kommunikálni. Őszintén szólva a hullókat nem kedvelem különösebben, egész egyszerűen azért, mert rendkívül unalmasnak találok őket.

☛ **Mennyit foglalkozik az állatokkal?**

– Napi huszonnégy órát, nekem ez a mániám, na meg a kávé. Ezért is nem fogadok el állást állatkertekben, mivel az nem biztosítaná az állandó együttlétet a saját állataimmal.

☛ **Köszönjük az élményt, köszönöm a riportot.**

GACSÁLYI ADRIENN

Varázslatos fizika

A biológusnapok alatt az ebédlőben számos előadást hallgathattak meg a diákok és a tanárok. A két nap leglátványosabb előadását kétség kívül Korán Péter, a Korci Team Kft. előadója tartotta meg, bámulatos fizika-show-jával a tudomány szórakoztató oldalát mutatta be a nézőknek. Bemelegítésként hangokat csalt elő egy szívószálból, majd egy bűzcsőből – természetesen miután biztosított mindenkit arról, hogy teljesen újonnan vásárolta azt. Ezután megmutatta, mit képes kihozni egy kis szárazjégből. Kis- és nagydiákat egyaránt lenyűgözött, ahogy szárazjég segítségével összetört egy lufit, majd egy másikat felfújt anélkül, hogy a szája hozzáért volna. Az izgalmas show az udvaron

Korán Péter kitörő sikert aratott
FOTÓK: NAGY TAMÁS

folytatódott, ahol sikerült égbe repítenie két ásványvizes palackot, és bár a hanghatások nem indították be a közelben parkoló autók

riasztóit, a mutatvány így is sikeres volt. Az előadás után Péter válaszolt néhány kérdésemre.

👉 **Mióta foglalkozol a fizikával?**

– Már a középiskolában is érdekelt, főleg az utolsó két évben, de igazán az egyetemem kezdtem foglalkozni vele, ahol 2004-től matek-fizika szakra jártam. Majd olvastam a Csodák Palotája egyik hirdetését, és jelentkeztem az állásra. Először csak vigyáztam a kiállított tárgyakra, majd elvégeztem az előadói vizsgát, és 2006-tól már demonstrátorként dolgoztam a kiállítóreszen. 2007-től pedig már az előadó-termekben tartok előadásokat.

👉 **A fiatalabb vagy az idősebb nézőközönséget kedveled jobban?**

– A fiatalabbat, mivel sokkal hálásabb közönség, nem kötekednek annyira, mint mondjuk az egyetemisták, és hamarabb le lehet őket nyűgözni. Általában a Csodák Palotájába hétvégenként családok, hét közben pedig iskolás csoportok látogatnak osztálykirándulás alkalmából.

👉 **Miért pont a szárazjéggel kísérletezel?**

– Kísérleteztem már mechanikai, illetve elektromos dolgokkal is, de a szárazjég az egyik

legkönnyebben beszerezhető kísérleti anyag a Csodák Palotáján keresztül, és a leglátványosabb is.

Irány a Mars!

Szeletek az űrutatásból

Napjainkban több mint hétmilliárd ember él, lélegzik, táplálkozik, autózik. Szennyezi „űrhajónkat”, a Földet. Egyre több szemét halmozódik fel, óceánokban – személtlerakókban. Mit tehetünk, ha Földünkön ezek a problémák elérik a végső pontot? Utazhatunk egy másik bolygóra? – JUHÁSZ ZOLTÁN összeállítását Dr. Sik András előadása és az azt követő beszélgetés ihlette.

A tudósok mai álláspontja szerint körülbelül száz év múlva már az ember is élhet a „vörös bolygón”. Milyen utat kell addig még végigjárni? Kezdetben távcsöveken keresztül figyelték

os leszállása után hamisnak bizonyult: a különleges jármű nem talált életet. Azóta az újabb gépek már találtak folyóvízre utaló nyomokat: lekerekített kavicsot, állóvízi üledékeket, szulfátos agyagréteget – melyek Földünk tavaiiban is megtalálhatók. Az

a Marsot, és így kezdett kialakulni az a gondolat, hogy ezen a bolygón élet is lehet. Viszont a rémhír a marslakókról a Viking űrszonda 1976-

Iskolánk kémia- és fizikanárai minden diákbiósnapon szakköri kísérletekkel igyekeznek mind szeretetesebbé tenni a két nehéz stúdiumot a kisgimnazisták számára. Németh Ildikó (képünkön) és Körtvélyfay Attila fizikaórája is óriási sikert aratott a hatodikosok körében

Környezetvédő gyár?
A XII. Diákbiológus és -környezetvédő Napok keretében Keszei Balázs, a Grundfos vezető projektmérnöke tartott nekünk egy érdekes előadást a cégnél található környezetkímélő berendezésekről.
Megtudhattuk, hogy a gyártó a LEED környezetvédelmi besorolásán több mint 67 pontot ért el, ezzel megszerezte az arany minősítést. A mérnök nagyon fontosnak tartotta környezetünk forrásainak tudatos használatát, és kiemelte a „puha” építési anyagok fontosságát is, ugyanis a szakemberek szerint ez a megoldás nemcsak a visszhangzást, hanem a zajszennyezettséget is csökkenti, ez pedig javítja az alkalmazottak koncentrációs és munkavállalási képességét. Véleménye szerint „az emberek akkor tudnak jobban teljesíteni, ha megfelelő a környezetük.”
Bár az egész világon több mint tizenhatezer alkalmazottal rendelkeznek, céljuk mégis a környezeti lábnyom csökkentése az egész termékláncon keresztül. Csak hogy néhányat említsünk a cégünkél található környezetbarát megoldások közül: az épület remekül hőszigetelt, az üvegezés korszerű, véd a túlmelegedés és a káprázás ellen, és újrahasznosítják a tetőn összegyűjtött esővizet is.
Terveik között szerepel, hogy a LEED környezetvédelmi skáláján még jobban teljesítsenek. SZOLNOKI MINNA

👉 **Köszönjük, hogy eljöttél. Már alig várom a következő fizikaórád!**

GACSAIYI ADRIENN

törmelék alatt körülbelül húsz centiméterrel is megtalálta a vízjeget. Ez szublimációval a légkörbe jut, így folyékony vízzel csak időszakként találkozhatunk. Ha a bolygón reggel fényképez a marsjáró, deret is felfedezhetünk a képeken. Az előadáson egy szemléletes példa hangzott el: ha most utcai ruhában kiszállnánk a Marson, mielőtt a hideg miatt megfagynánk, a nyomás miatt szétrobbanna a fejünk. A légkör 95%-a szén-monoxid, csak 0,2%-a oxigén, és vasoxid-tartalom miatt látszik a Mars vörös színűnek. Ha a jelenlegi körülmények között vizet forralnánk (például teához) a Marson, már

2°C-on forrni kezdene. Ha úgy érezzük, ezekhez a körülményekhez alkalmazkodni tudunk, akkor jelentkezhünk Mars-lakónak, és egy holland magán űrutazási programnak köszönhetően a „Mars One” keretében (www.mars-one.com) 2023-ban az első telepesek között lehetünk, akik „megszállják” a bolygót. Mindenesetre végleges döntést kell hozni a „Mars-telepes” étellel kapcsolatban, mert az eddigi technikai fejlettségünk egyelőre nem teszi lehetővé a visszautat. További információkkal és elméletekkel a marsi életlehetőségekkel kapcsolatban a Total Recall (magyar címe *Az emlékmás*) című filmben találkozhatunk (Dr. Sik András ajánlása).

2011-ben a Curiosity rover ért földet, azaz Marsot. Az eddigi legnagyobb méretű marsjáróban egy belső laboratórium található, amely az élet nyomait keresi. Eddig már több mint 600 métert megtett. Az útvonalát, a legbiztonságosabb utat a saját beépített számítógépe ter-

vezi. A járműben a legtöbb műszerből kettő van, így nagyobb meghibásodás esetén átkerül a feladat a másik műszerhez. Erre már szükség is volt, hiszen a marsautónak volt egy nagyobb meghibásodása, azonban ezt a számítógépes hibát a Földről sikerült kijavítani. A rover folytatta útját. Az adatai 3–20 perc között érnek a Földre műholdakon keresztül. A marsjáró „szeme” egy lézérágyú, melyen keresztül meg tudja vizsgálni az útjába kerülő kőzeteket, és a számítógépe ez alapján eldönti, hogy érdemes-e a laboratóriumnak foglalkoznia a kérdéssel. Az érdekesebb felfedezések közül

DR. SIK ANDRÁS

1979-ben született Budapesten. 2003-ban egyetemi diplomát, majd 2012-ben Ph.D. fokozatot szerzett az ELTE-n. Azóta adjunktus az ELTE Földtudományi Intézetének Természetföldrajzi Tanszékén. 2004 óta vesz részt a nemzetközi bolygókutatásban, és ettől az évtől kezdve kapja a különböző állami elismeréseket, díjakat is, melyek közül kiemelkedik a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztje, a Magyar Asztronautikai Társaság Nagy Ernő-díja, valamint a magyar tudomány kategóriában megkapott Junior Prima Díj.

helyett inkább figyeljünk jelenlegi „űrhajónkra”, a Földre is.

egy: klórmétánt már talált a jármű.

A Curiosity célja, hogy eljusson egy kijelölt hegyoldalba, ahonnan mintát vehet. A 2030-as évekre már egy marsi kutatóbázist terveznek. A munka jelenleg is folytatódik, a marsjáró munkáját a közösségi oldalakon is lehet követni. Az érdeklődőknek egy további ajánlat: olvassák el Kereszturi Ákos *Fehér könyv a vörös bolygóról* című könyvét!

De a legvégső tanács: mielőtt a Marsra költöznénk, a bolygók folyamatos felélése

Első kézből a világ legmagasabb vulkánjáról

A kétnapos rendezvény záróelőadása Dr. Mari László geográfus, az ELTE egyetemi docensének élménybeszámolója volt, melynek címe: Magyar kutatók a Föld legmagasabb vulkánján Dél-Amerikában. A 2012. január-februári expedíció vezetője Dr. Nagy Balázs volt, a háromfős kutatócsoport eljutott az Ojos del Saladónak, Földünk legmagasabb tűzhányójának csúcsára, amely Chile és Argentína határán található. Céljuk az örök fagy tanulmányozása volt, mivel ez egy globális felmelegedésre érzékeny terület, és azt vizsgálják a mai napig, hogy valóban olvad-e a jég. Ennek érdekében utaztak oda: kicsi, extrém területekre specializált műszereket telepítettek a vulkán különböző pontjaira különböző magasságokban, és 2014 márciusában fognak visszamenni értük, hogy le tudják olvasni az adatokat. Az előadás során hallhattunk az út fáradalmairól, és lenyűgöző képeken csodálhattuk meg a kutatók elé táruló látványt. Dr. Mari László az előadás után néhány kérdésre is válaszolt.

🍷 Mióta foglalkozik a geográfiával?

– Már az általános iskolában is szerettem a földrajzot, mivel az osztályfőnököm tanította, és nagyon kedveltem őt, majd a gimnáziumban is ez érdekelt, ezért az ELTE biológia-földrajz szakára jelentkeztem.

🍷 Honnan jött ennek az expedíciónak az ötlete?

– Vezetőnk, Dr. Nagy Balázs már korábban is járt itt 2010-ben, ő indította be ezt az expedíciósorozatot. Sokszor fogunk még visszamenni, legközelebb 2014 márciusában, és már nagyon várom.

DR. MARI LÁSZLÓ

1962-ben született Esztergomban. Geográfus, térinformatikus, az ELTE Természetföldrajzi Tanszékének docense, a Földgömb magazin munkatársa. Szakterülete a földfelszín formakincsének kutatása távérzékeléses módszerekkel (űr- és légifelvételek elemzése), valamint a felszínborítás-változások vizsgálata. Kiemelkedő a tudomány-népszerűsítő, ismeretterjesztő tevékenysége, szakmai-tudományos közéleti jelenléte. 1998 óta tagja, irányítója nemzetközi kutatócsoportoknak. 1997-ben első díjat nyert a Magyar Földrajzi Társaság pályázatán, 2003-ban a „Tudományos Diákkörért Érem” kitüntetést kapta az ELTE TTK-tól.

🍷 Más expedíciókon is részt vett már?

– Igen, például Mongóliában, Kínában és Iránban.

🍷 Mik a legnagyobb nehézségei egy ilyen túrának?

– Nem voltak elviselhetetlen nehézségek, hárman vállalkoztunk a feladatra, és tudtuk, mire számítsunk, sőt élveztük is, de a kívülállónak természetesen sokkal nehezebb dolguk van. Kizárólag olyan ember jöhetett, aki korábban már részt vett hasonló expedícióban. A legrosszabb talán nem is a mi helyzetünk volt, hanem a

családjainké, hiszen ők otthon aggódták végig az egy hónapot anélkül, hogy bármi hírt kaptak volna rólunk.

🍷 Az előadások során a fiatalabb nézőközönséget kedveli vagy az idősebbet?

– Nincs ki-mondottan kedvencem, minden közönség más, ezáltal mindig máshogyan kell előadni. De talán gimnáziumokban jobb, mint az egyetemen.

GACSAFY ADRIENN

A rendezvény egyik legnépszerűbb programja a minden osztályt mozgósító reformkonyha. Idén Ersek Erzsébet tanárnő felügyelete alatt folyt az egészséges ételek bemutatója és értékelése. A nemzetközi gasztronómiában járatos zsűri tanártagjai, Dudás Magdolna, Kiss Adél,

Kovács Gábor Krisztián és Szentkirályi Zsuzsanna kitaratóan kóstoltatták az ételcsodákat, és végül nyolc osztály érdemelt díjat a főztijéért. A sok-sok zamatos remek közül a tanáriban még ma is legendás a 13. c osztály mesterszakcsái által készített currys csirkesaláta.

FOTÓK: NAGY TAMÁS

„Ne legyen titok, bányászlány vagyok,

A szívem néha most is ott dobog”

Különdíjas diákelőadás a TUDOK-on

Antalóczy Zsanna a tanév elején egy helytörténeti előadáson kapott ahhoz ihletet, hogy jobban elmélyedjen a várostörténet egy kevésbé feldolgozott témájában: azt kutassa, hogyan éltek Tatabányán, a tipikus szocialista bányászvárosban a nők. Nagy Tamás tanár úr mentorálásával folyó kutatása végül kiterjedt a várossá válás előtti időkre, az elődtelepülések történetére, illetve a bányaelet megszűnésének, valamint a rendszerváltásnak a következményeit is vizsgálta. Kutatási anyagából tízperces előadást szerkesztett, mely arra érdemesítette, hogy a Kutató Diákok Országos Egyesülete által szervezett országos konferencia különdíjasa lett. A sikeres előadás szerkesztett változatát közöljük.

Az előadásom elején egy hangfelvételen nagyapám elevenítette fel 1960-as évekbeli emlékeit egy tatabányai vājárasszonyról. Segítségemre volt még a kutatásaimban is, amely során azt vizsgáltam, hogy az államszocializmus időszakában – 1947 és 1990 között – hogyan alakult át a nők társadalmi szerepvállalása Magyarország egyik legjelentősebb ipari központjában, Tatabányán. Kutatásom során törekedtem a rendelkezésre álló történeti, társadalomtörténeti, nevelés- és helytörténeti művek feldolgozására, célom az volt, hogy új összefüggéseket is feltárjak a korábbi kutatások eredményei alapján.

1947. október 10-ét – a várossá emelést – megelőzően Tatabánya négy elődtelepülésből állt. A bányaművelés 1896-os megkezdése óta érkeztek ide messze földről egy biztos munkahely, a jobb élet reményében. A történelmi Magyarország idején a Zsil völgyéből, Sziléziából, Csehországból, Ausztria különböző pontjairól és Olaszországból érkeztek ott már csökkenő teljesítményű bányák tapasztalt bányászai családjaikkal. Az első világháború után az országon belüli munkaerő-vándorlással nagyrészt az Alföldről képesítés nélküli munkavállalók érkeztek a bányatelepre. A culágerek csoportját többségében nők alkották. Tatabánya községben női munkásszállókban helyezték el őket. Minimális fizetést kaptak, de teljes ellátásban részesültek. Ebben az időszakban növekedett meg a napszamosok, a summások száma. Nem volt ritka köztük a fiatal női munkás sem.

A férjes asszonyok ekkortájt nem dolgoztak, hiszen egy munkásfizetésből meg lehetett élni! A század eleji építésű, amerikai vívmányú komfort nélküli „hatajtós” lakások a háziasszonyoknak egész napos programot jelentettek. Kevéske szabadidejüket tánciskolákban és há-

ziasszonyoknak szervezett továbbképzéseken töltötték. Az üzemek rendszeresen rendeztek ünnepeket. Ilyen volt a nőnap is. De a női társadalom – ugyanúgy, mint a férfi- – erősen hierarchikus volt, így külön rendezvényeket szerveztek a bányatisztek, altisztek és a munkások feleségének.

A szabadkereskedelmi szakmák terén azonban akadnak kivételek. A női egyenjogúságra való törekvések a tatabányai elődtelepüléseken is felütötték a fejüket. Kezdetben budapesti fotósok örökítették meg a „magyar Ruhr-vidék” fejlődését, 1907-ben viszont Krakovszky András közös családi vállalkozásba kezdett a testvérével, Augusztával és a feleségével Tatabánya-Újtelepen. 1915-ben kaptak iparengedélyt. Válásuk után Krakovszky Andrásné önálló üzletet nyitott Felsőgallán. Itt tanoncként már férfiak is dolgoztak a keze alatt, például Koncser István és Schégl János. Az államosítás idején, 1949-ben szüntette be az ipart.

Stingl Józsefné 1935-ben szerzett iparengedélyt, és Alsógallán nyitotta meg első műtermét, amelyet 1938-ig tartott fenn, majd Tatabánya községbe költöztette át a székhelyét. Állandó kirakata volt a Népházban 1935-től 1972-ig. A város és a környező községek legtöbb megrendelőjét vonzó fényképésznak kedvelt mondása volt: „Amilyen pofát vágsz, olyan képet kapsz!” Műtermét teljes tárgyi hűséggel őrizte meg a Tatabányai Szabadtéri Bányászati Múzeum.

A második világháború következményei miatt az iparban munkaerőhiány alakult ki – rengeteg férfi nem tért vissza a frontról, másokat robotra az oroszok hurcoltak el, és a világbékét hirdető Rákosi-rezsimben a fegyveres testületeknek több mint félmillió tagja volt –, ezért megkezdődött a nők tömeges munkába állása. Tatabányán

legtöbbször a bányákban helyezkedtek el, hisz itt szakképzettség nélkül több pénzt kereshettek, mint máshol. Lent a bányában az 56-os forradalomig végeztek termelőtevékenységet. Később gépkészítőként dolgoztak, az üzem által szervezett tanfolyamokon jutottak hozzá az ehhez szükséges képzéshez. Ők üzemeltették a végtelenkötélű szállítógépeket és a szivattyúkat.

„Emlékszem a csillékre, és emlékszem a szénporra –, de rég is volt”

Korábban a szénfalon a nők többségében csillésként dolgoztak. A segédvājárok kevesebb mint 10 százaléka volt női munkás. A csilléseknek a vājárok fizetésének 80 százaléka jutott. A nők munkaruháját a bánya biztosította. Ugyanazt hordták, mint a férfiak. A ruházat állt egy pár gumicsizmából, bőrféjvédőből, kobakból és egy

A FOTÓK A TATABÁNYAI LEVÉLTÁR GYŰJTEMÉNYÉBŐL SZÁRMAZNAK

bányászlámpából.

A nyugat-európai integráció egyik alapja a szén- és acélipari termelés összehangolása volt. Ennek egyik vívmányaként Európa szabad felében az ötvenes években a nők és gyermekek foglalkoztatása a széntermelésben jogszabály által tiltottá vált. A kádári konszolidáció 1956 után átvette ezt, és így a gyengébbik nemet ki kellett vonni a tatabányai bányákból. Ezután kiegészítő munkákat végeztek. Lámpakamrákban dolgoztak, önművelő készülékeket adtak ki vagy takarítottak. Az 1956 előtti időszakban Tatabánya egyik ismert vājárasszonya volt Klausz Jánosné, akit mindenki csak Tunyaként ismert, pedig a férfiakat megszegényítő ügyességgel használta a szivlapátot. Tatabánya másik ismert vājárasszonya volt Boldizsár Sándorné, aki az Újtelepi Gépüzem dolgozójaként kezdte, majd férje betegségéből kifolyólag, pénzszüke miatt levizsgázott szállítógép- és szivattyúkezelésből, és földalatti munkára jelentkezett a X-es Lenin-
➔

Vállalat	Tatabányai működés megindítása	Gyártott termék	Induló létszám	1965. Évi létszám
Mikrolin Politechnikai Játékkészítő Ktsz.	1963. április	fröccsöntött műanyag játékok	15	102
Hungária Műanyagfeldolgozó Ipari Szövetkezet „sisakgyár”	1963. szeptember	motorkerékpár bukósisakok	25	186
Ipari Melléktermék feldolgozó Vállalat	1964. február	fémhulladék termékek	33	207
Gép- és Vegyesjavító Vállalat fémcikk üzeme	1964. március	rugók, hajlított idomacél termékek	60	316
Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár Tatabányai kivarró részlege	1964. december	ruházati termékek	38	100

aknába. Itt előző fizetésének majd kétszeresét kereste meg. Miután férje újra munkaképes lett, együtt kezdtek dolgozni lent a bányában. Ilyen adatokat tartalmazott egy korabeli

egyedül az iparban mutattak jelentős eltérést az országos átlagtól. A bányászati lehetőség megszűnése után gondot jelentett a nők foglalkoztatása. 1962-

Vállalat	Jellemző munkakör	Foglalkoztatott nők száma	Szakképzettek száma	Nimis ált. isk. végzettség	Középsík. végzettség	Felsőfokú végzettség
Szénbányák Vállalat	munkás, irattáros, ügyintéző, adminisztrátor	2339	294	872	197	46
Hőerőmű Vállalat	munkás, irattáros, ügyintéző, adminisztrátor	401	23	196	21	-
KOMÉP	segédmunkás, adminisztrátor	547	33	207	129	10
BHG	betanított munkás, szakmunkás	1174	36	181	119	1
Centrum Áruház	eladó	178	104	19	49	3
Egészségügyi ágazat	védőnő, ápolónő	1005	566	218	234	54
Cement és Mészmű	betanított munkás, adminisztrátor	405	7	144	44	3

A TÁBLÁZATOK SZTAHÓ ESZTER ADATAINAK FELHASZNÁLÁSÁVAL KÉSZÜLTEK

szakmunkás-bizonyítvány: *Boldizsár Sándorné (szül. 1911. X. 30., Felsőgalla) 1953. V. 28-án a Tatabányai X-es aknában szakvizsgán közepesen megfelelt. Az alulírott bizottság vájár szakmunkássá nyilvánítja. Vájár munkakörben képesítést nyert és munkakönyvet válthat. Sújtóléges bányában is dolgozhat.*

Tatabánya Kegyeleti parkjában található emlékmű annak az 569 bányásznak állít emléket, akik munkavégzés közben veszítették el életüket. A nyolc kőtáblán öt női munkás neve is megtalálható.

„Mert ami voltam, az leszek: tatabányai lány”

A kutatásom következő részében a tatabányai női foglalkoztatás átalakulásával foglalkoztam. Azt megállapítottam, hogy a női foglalkoztatás arányai az egyes népgazdasági szektorok között

Megnevezés	Tatabánya (1949)	Országos átlag (1949)	Tatabánya (1960)	Országos átlag (1960)	Tatabánya (1990)
Kereső nők	16,9	30,1	29,3	33,5	47
Női fizikai dolgozó	77	22	70	21	30
Női szellemi dolgozó	16	44	17	43	45

nok férj felesége is jellemzően ugyanazon a munkahelyen kapott állást. A nők megfelelő végzettsége a termelőszektorokban hiányzott.

A vállalatoknál dolgozó nők az 1940-es évekhez képest nagyobb számban rendelkeztek felsőfokú végzettséggel, mint azelőtt, habár az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya még mindig magas volt. A nők társadalmi helyzetének kiteljesedésével az 1960-as évektől a közép- és felsőfokú végzettségük aránya növekedett, és az alsó fokú végzettségük aránya ezzel azonos mértékben csökkent.

Egy 1968-as felmérés kimutatása szerint a munkavállaló nők többsége a 15 és 18 év közötti korosztályból került ki. A Kádár-korszakban kifejlődött a gyermekgondozási segély rendszere, és ez a családot alapított nők döntő hányadát több évre kivonta a foglalkoztatásból, míg az idősebb korosztály arányát a háztartásbeliek magas száma csökkentette.

KÁDÁR-KORI TELJES FO

magasabb végzettséggel alacsonyabb munkakör

(kényszer-) vállalkozások alapítása

kényszernyugdíjazás

MONTÁZS: NAGY TAMÁS

Ekkor még nem volt kiépülve a helyi iskolarendszer, és a város nem volt felkészülve a fiatal női korosztály nagyfokú taníttatására. Ez is magyarázza azt, hogy a 15–18 év közötti nők miért vállaltak munkát ilyen fiatalon. A későbbiekben a város jelentős iskolarendszert épített ki, amely biztosította a nőknek a szakképzést és a kisgyermekek munkaidő alatti gondozását. Tatabánya azonban nem rendelkezett felsőfokú intézménnyel, mert a helyi foglalkoztatáspolitikát ezt még ekkor sem igényelte.

Nem volt ritka az sem Tatabányán, hogy egy nő buszvezetőként dolgozott. Az egyik legismertebb tatabányai sofőr Mucsiné volt, aki „fakaruszt” vezetett, ami a háború utáni első időszakban ablaktalan volt. Ezzel szállította a vidékről bejáró munkásokat.

Éttermekben nem, viszont kocsmákban nagy számban alkalmaztak női munkaeőrt. Úgy, mint az újárósi, vasútállomás melletti „Százlábuban”

és „Bicskadobálóban”, a felsőgallai „Sebaldban”, a Bisztróban és Kerécsárdában.

Az 1950-es évek közepén megkezdődött, az 1960-as évek közepétől felgyorsult Tatabányán a lakótelepek építése. Úgy, mint a városá válás időszakában, ekkor is dolgoztak nők a KOMÉP építkezésein. Kemény fizikai munkát nem végeztek. Talicskát toltak, benne a törmelékkel vagy éppen a könnyen kezelhető gépeknél alkalmazták őket. Az új, összkomfortos lakások a nők mindennapjait kényelmesebbé tették, volt már idejük a munkavállalásra.

A helyi sajtóban, a Dolgozók Lapjában témaként jelentek meg az asszonyok, de az 1970-es évek előtt az újságírók között még csak férfiakat találunk.

A kutatás végén arra kívánom felhívni a figyelmet, hogy Tatabányán – úgy, mint a többi szocialista iparvárosban, azaz „a piszkos tizenkettőben” – az 1960-as évek végére alakultak

Foglalkoztatottság

ki a nők foglalkoztatásának és iskoláztatásának intézményesített keretei. Közülük a tatabányai női érvényesülés lehetőségei egyedül Ajkával állíthatók párhuzamba. Mire ez a folyamat befejeződött, az 1980-as évekre kelet-európai szinten a pangás névvel illetve egyre érezhetőbbé vált a szovjet rendszer válsága.

Városunkban a bányaművelés gazdaságtalan volta számolta fel az addig kialakult társadalmi viszonyokat. Így a nők valóban jelentős térnyerése a teljes foglalkoztatásra épülő szocialista rendszerben tisztavirág-életű volt. Összegzőként a női munkás portréjáról azt kell mondanunk, hogy ebben sokkal több volt az uralkodó ideológia által teremtett mítosz, mint a forrásokkal és adatokkal bizonyítható valóság.

Az írás mottója, két belső címe ZÁRAI MÁRTA Tatabányai lány című dalának szövegéből való.

Egy mindenkiért, mindenki egyért

A Led Zeppelin
sikeréről

A brit zenekart 1968-ban alapította négy lelkes fiatal: Jimmy Page gitáros, Robert Plant énekes, John Paul Jones basszusgitáros és John Bonham dobos. A zenekar tizenkét éven keresztül működött: 1968 augusztusa és 1980. szeptember huszonötödike között.

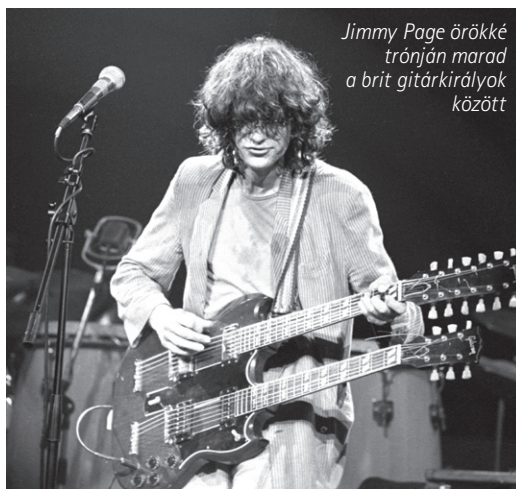
A Led Zeppelint korszakalkotó együttesként tartják számon. Ezt az állítást alátámasztja, hogy világszerte mintegy kétszázmillió albumot adtak el, ebből csak az Egyesült Államokban 111 milliót. Zenéjüket a sokszínűség jellemzi, blues- és hard rock- mellett folk-, rockabilly-, funk-, reggae- és soulelemek fedezhetők fel benne, sokan azonban az első heavymetal-együttesnek tartják. A zenekar tizenkét éves működése alatt számos albumot és egy koncertfilmet adott ki, azonban a dobos, John Bonham halálakor szinte azonnal feloszlottak. Jól mutatja elismertségüket, hogy az Egyesült Királyságban egyetlen kislemezük sem jelent meg, ugyanis a nagylemezeket olyan sérthetetlennek tartották, hogy egy kiadó sem bontotta fel őket. Korai alkotásaik kemény, gitárvezérelt hangzásával a hard rock és heavy metal stílus legelső képviselői közt voltak, hatásuk a műfaj egészére döntő jelentőségű. A Rolling Stone magazin „az 1970-es évek legnagyobb együttesének” nevezte, a Rock and Roll Hall of Fame szerint „olyan befolyással voltak az 1970-es évekre, mint a Beatles az 1960-as évekre”. Máiig a Led Zeppelin az egyetlen együttes, melynek az összes albuma felkerült a Billboard Top 10 listájára. 1975-ben rekordot döntöttek azzal, hogy az összes addig megjelent lemezük fent

volt egyszerre az amerikai toplistákon. A VH1 zenecsatorna 100 Greatest Artists of Hard Rock elnevezésű listáján a Led Zeppelint sorolta az első helyre.

A Led Zeppelin sok tekintetben az 1970-es évek legnagyobb hatású rockzenekara. A rockzene menedzselésétől a megakoncrtok rendezéséig példát adott a műfajnak. Minden albumuk önálló hangzásvilágú és stílusú, ugyanakkor albumon belül is változatos. Ezt a fajta gazdag hangzásvilágot azonban saját korukban a kritika inkább hibának vélte. Minden egyes újabb albumot a megelőzőhöz hasonlítottak, és kifogásolták a különbözőséget. Legkirívóbb példája ennek a két utolsó album, amelyek egyértelműen rossz kritikát kaptak megjelenésükkor.

Jimmy Page, teljes nevén James Patrick York Page (húros hangszerek általában, így gitár, slide-gitár, tamburin, mandolin), Robert Plant, teljes nevén Robert Anthony Plant (ének, szájharmos, John Baldwin (basszusgitár, mandolin, slide-gitár, billentyűs hangszerek, zongora, mellotron, farfisa), John „Bonzo” Bonham, teljes nevén John Henry Bonham (dob és egyéb ütőhangszerek), valamint menedzserük, Peter Grant; így öten alkották azt a jelenséget, amelyet Led

Zeppelinnak neveznek. A siker záloga volt, hogy a zenészek kiegészítették egymást, miközben egyéniségük is megmaradt. A gitárjáték virtuóz, az ének egyéni és karakteres, a basszusgitár mindig alapos és hihetetlenül pontos, a dobok pedig önfeláldozóan tördelték szét a lágyabb számokat is. A virtuozitás, a precizitás, az improvizatív készség, a játékoság, a súlyos riffek és lágy dallamok keveréke a Led Zeppelin, amely tulajdonságokat a koncerteken is hozni tudták. Senki sem tolta előtérbe magát, és nem is vonta

Jimmy Page örökké trónján marad a brit gitárkirályok között

ki magát a közös teljesítményből. A három hangszeres együtt vágatott át az újabb és újabb témákon, szakaszokon, riffeken és ritmusokon, hogy más oldalról is megmutassák az adott zenét, hogy tempót váltsanak, hogy az adott számját könnyedséggel kezelte, alapvető zenei felépítményét tengernyi változattal díszítsék. Prince azt nyilatkozta, hogy a Led Zeppelint azért szereti, mert minden számuk „más színű”. Az improvizációs készség mindig is jellemzője maradt a zenekarnak, sosem játszottak kétszer ugyanúgy semmit sem. Az ekkori rockzenekarok között ritkaságszámba ment az a szoros együttműködés, amely Jones és Bonham játékát jellemezte, erre pedig azért volt szükség, mert rájuk épült minden. Jones így mesélt erről: „Akkoriban nagyon ott kellett lenni a színen. Különösen a rögtönzött részeknél, mert amit játszottunk, állandóan változott. Nagyon kellett egymás utalásaira figyelni. Fontos volt a szemkontaktus. Úgy tűnt, Page mindig a padlót nézi, de valójában mindig egymás kézmozgását figyeltük... A közönség meg

ERŐSÍTŐ NÉLKÜL!

1968. szeptember 17-én – még New Yardbirds néven – Koppenhágában koncerteztek. Mindjárt a buli elején bedöglött az énekhang erősítője, Robert Plant, a frontember a technikai többlet nélkül maradt. Ám mindebből a közönség semmit sem vett észre. A szóke félistennek olyan erős volt a hangja, hogy önmagában is együtt szólt az elektromos hangszerekkel!

csodálkozott: hát ezt hogyan csinálták? Hát csak úgy, hogy figyeltünk egymásra.”

Az együttes sikerének egyik titka a tagok rendkívül szoros barátsága, a zenekar belső kohéziója, amit így fogalmaztak meg ők maguk még a hetvenes évek első felében:

John Bonham: „Egyes bandák túlságosan össze vannak zárva, és a legenyhébb dolgoktól is szétrobbannak. Mi éppen annyira vagyunk összezárva, amennyire kell. Nálunk soha nem fordulhat elő, hogy valaki elejt egy mondatot, és mindenki szét akar széledni.”

Robert Plant: „Nagyon szerencsések va-

TRADUCILO AL HUNGAROI • ПЕРЕВЕДИ НА ВЕНГЕРСКИЙ ЯЗЫКИ • TRADUCILO IN UNGHARESE!

ÜLTESD MAGYARRA! • TRANSLATE TO HUNGARIAN! • ÜBÉRTSE INS UNGARISCHE! • ÉCRIS EN HONGROIS!

Ismét À La Bárδος dalszövegfordító verseny

A megoldásokat a szerkesztőségi irodába kérjük, a győztes eredeti Led Zeppelin bakelitmez (+digitális fájlformátumban) fog nyerni!

IMMIGRANT SONG

Ah, ah, we come from the land of the ice and snow,
From the midnight sun where the hot springs flow.
The hammer of the gods will drive our ships to new lands,
To fight the horde, singing and crying: Valhalla, I am coming!
On we sweep with threshing oar, Our only goal will be the western shore.
Ah, ah, we come from the land of the ice and snow,
From the midnight sun where the hot springs blow.
How soft your fields so green, can whisper tales of gore,
Of how we calmed the tides of war. We are your overlords.
On we sweep with threshing oar, Our only goal will be the western shore.
So now you'd better stop and rebuild all your ruins,
For peace and trust can win the day despite of all your losing.

A FELVÉTELEK AZ INTERNETRŐL SZÁRMAZNAK

gyunk, mert az idő múlásával egyre lelkesebben játszottunk. Zenei szempontból egyáltalán nem érzünk fáradtságot vagy fásultságot... A zene összetart minket.”

Jimmy Page: „Nincs semmiféle zenei féreg a Led Zeppelinben, amely bomlasztaná. Válto-

zatosság uralkodik, nagy szabadság, és egyik zenésznek sem kell korlátozni a szabadságát. A mi bandánkban mindenki tisztel mindenkit... El sem tudom képzelni, hogy szétváljon a banda.”

Peter Grant: „Az együttes mindig együtt marad, amíg élvezik a fiúk a közös muzsikálást.”

Chris Charlesworth, a Melody Maker újságírója ezt írta 1972-ben róluk: „Nincs szükség összehasonlításokra. Nincs szükség arra, hogy azt mondjuk: Page jobb, mint bárki más. Page gitározik, Bonham dobol, Jones basszusozik és orgonál, Plant énekel. És mindezt nagyon jól teszik.” „A gondosan összecsiszolt csapatban természetes belső egyensúly uralkodott, a tagok keményen dolgoztak együtt és egymásért, mindenkinek megvolt a maga szerepe.”

Gitárosok, zenekarok ma is szívesen kezdik Zeppelin-dalokkal. Eltanulják az akkordokat, utánozzák a stílusjegyeket, felveszik a zenekar tagjainak modorát, de vajon azt is eltanulják-e, hogyan lehet az együttműködésnek ezt a magas fokát megvalósítani, és a világsiker terhe alatt is barátságban megmaradni?

KRAJCÁR DÁNIEL

HALLGASS KICSIT! Immigrant song

Tangerine Kashmir Heartbreaker
Babe I'm gonna leave you
Whole Lotta Love

